

Slovenski VESTNIK

Poštni urad 9020 Celovec
Verlagspostamt 9020 Klagenfurt
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort Klagenfurt
Posamezni izvod 3 šilinge
mesečna naročnina 12 šilingov
celoletna naročnina 120 šilingov
P. b. b.

LETNIK XXXVI

CELOVEC, ČETRTEK, 24. DECEMBER 1981

ŠTEV. 52 (2051)

Nov atentat na enakopravnost koroških Slovencev in njihovega jezika

Tik pred božičnimi prazniki, ki jih imenujemo tudi praznike miru, koroški Slovenci doživljamo nov primer kričeče diskriminacije: občinski mandatarji SPÖ in ÖVP v občini Žitara vas so „demokratsko“ sklenili, da morajo na novi dvojezični ljudski šoli v Žitari vasi tekom enega meseca izginiti dvojezične označbe razredov in drugih prostorov. Z odstranitvijo napisov so zadolžili ravnatelja šole Franca Kukovico in mu zagrozili s pritožbo na nadrejeno oblast, če ne bi izpolnil njihov ukaza (obširneje poročamo na 4. strani — op. ured.)

Nestrpnost žitajskih mandatarijev pa dosega višek v cinizmu, s katerim so utemeljevali svoj napad na enakopravnost Slovencev in njihovega jezika: odstranitev notranjih dvojezičnih označb so zahtevali in sklenili zaradi tega, ker Enotna lista ni hotela sprejeti kompromisnega predloga, po katerem bi dvojezične označbe znotraj šolskega poslopja „smele“ ostati, če bi slovenski občinski odborniki „v zameno“ pristali na samo enojezični nemški napis na zunanji strani šolskega poslopja. Na takšno podlo kupčijo slovenski mandatarji razumljivo niso pristali in tako je pri-

šlo do sklepa, ki spet enkrat zelo jasno kaže, kako je na Koroškem v resnici z enakopravnostjo obeh narodov in njunim mirnim sožitjem, o katerem deželni glavači v zadnjem času tako radi govorijo.

Za žitajski primer je še posebej značilno, da je pri nedavni otvoritvi novega šolskega poslopja celo deželni glavar Wagner izrekel besede pozdrava v obeh deželnih jezikih, medtem ko se je pri diskusiji s slovenskimi študenti na Dunaju še sredi meseca novembra izrečno hvalil, da je zasluga socialistov, da so označbe v šoli lahko dvojezične. Sedanji sklep žitajskih socialistov in ÖVP-jevcev, o katerem je bil deželni glavar pravočasno obveščen, da bi lahko še ukrepal, je njegove besede postavil na laž.

Tako le nekaj tednov po nezasišanem atentatu na enakopravnost koroških Slovencev s strani uprave „evropskega mesta“ Velikovec zdaj doživljamo že drug primer kričeče diskriminacije, ki — kakor je v prvem komentarju dejal predsednik ZSO dr. Franci Zwitter — še presega velikovško provokacijo. Oba primera pa samo potrjujeta pravilnost odklonilnega stališča koroških Slovencev do sedmopoljske zakonodaje, ker ta potiska odgovornost za izpolnjevanje člena 7 na občinsko raven, kjer potem s silo tristrankarskega pakta preprečijo sleherni poskus uresničevanja enakopravnosti.

Nedolžne notranje označbe na žitajski šoli, na katere so mandatarji SPÖ in ÖVP uprizorili svoj „lov na čarovnice“

membem dejavnik miru v tem delu sveta. Prav tako je srečanje manjšin sosednjih dežel, ki je bilo letos v Köszegu na Madžarskem, pomemben mejnik povezovanja in sodelovanja v srednji Evropi. Zelo pomembno pa je tudi to, da se v zadnjih letih vedno bolj uveljavlja načelo, da moramo probleme narodnih skupnosti gledati v luči celovitega družbenopolitičnega razvoja in ne — kakor je to pogosto bilo v preteklosti — preveč enostransko le z enega ali drugega vidika.

Ko govorimo o aktivnostih slovenske narodne skupnosti na Koroškem, torej lahko ugotovimo, da je le-teh vsako leto več. Vendar pa moramo tukaj tudi priznati, da na področju iskanja novih poti in oblik v povezovanju z demokratičnimi silami v avstrijski družbi v tem letu ni bilo narajenih novih korakov. Prav tako je še vedno preveč prisotna miselnost, da bomo dobili naše pravice nekako „od zgoraj“ in premalo je zavesti o

tem, da je slovenski narod na Koroškem v svoji dolgi zgodovini vedno imel te tiste pravice, ki si jih je pošteno zaslužil in z velikimi naporji priboril.

Na koncu tega kratkega pregleda moramo nedvoumno ugotoviti, da Avstrija tudi v letu 1981 ni izpolnila svojih mednarodnih obveznosti do narodnih manjšin, ki živijo v njenih mejah. Kljub temu pa stopamo koroški Slovenci opogumljeni v leto 1982, saj se vedno bolj zavedamo, da je mnogo odvisno prav od nas samih. Še bolj čvrsta povezava z našimi ljudmi širom dvojezičnega ozemlja, ohranjanje in prakticiranje akcijske enotnosti v vseh zadevah člena 7 z drugo osrednjo organizacijo koroških Slovencev ter čim konkretnije povezovanje z demokrati večinskega naroda bodo morali tudi v letu 1982 biti glavni temelji politike naše organizacije.

dipl. inž. Folke Wieser
tajnik Zveze slovenskih organizacij na Koroškem

ZADOVOLJNE PRAZNIKE IN
MNOGO USPEHOV V NOvem LETU

vsem bralcem,
naročnikom in sodelavcem

Slovenski
VESTNIK
UREDNIŠTVO - UPRAVA

„Prazniki miru“ v svetu, polnem nevarnih žarišč

Vojno stanje na Poljskem, kjer je bilo po različnih vesteh tudi že več mrtvih in ranjenih; v Afganistanu nadaljevanje bojov med domačini in tujimi zasedbenimi silami; še naprej traja vojna med Irakom in Iranom; izraelski imperialisti so s priključitvijo Golanske planote povečali število svojih osvajalnih akcij, ob katerih v Washingtonu spet pretakajo krokodilove solze (čeprav je znano, da je Izrael že doslej vse podobne pohode in ukrepe izvedel ob vednosti in tihem privoljenju vsakokratne ameriške administracije), sami pa grozijo Kubi z zaostritvijo gospodarske blokade in El Salvadorju celo z „intervencijo“, če se tamkajšnje ljudstvo ne bo nehalo boriti za svojo neodvisnost.

To je le nekaj konkretnih primerov iz dolge vrste nevarnih žarišč, značilnih za današnji svet v trenutku, ko se človeštvo poslavlja od leta 1981. Ko bomo v prihodnjih dneh obhajali Kubi z zaostritvijo gospodarske blokade in El Salvadorju celo z „intervencijo“, če se tamkajšnje ljudstvo ne bo nehalo boriti za svojo neodvisnost.

In to še ni vse. Hkrati s temi lo-

kalnimi spori je človeštvo konfrontirano tudi z mnogimi globalnimi nevarnostmi, kot je na primer čedalje blaznejša oboroževalna tekma, ki dan za dnem zahteva težke milijone za izdelavo novih, še grozovitejših orožij; ali čedalje nevarnejši prepad med razvitim in nerazvitim svetom, ko na milijone ljudi trpi lakoto in dan za dnem umira na tisoče otrok zaradi pomanjkanja hrane in zdravil.

Tudi to je le nekaj najbolj kričečih primerov iz današnjega sveta, ki je ves poln najrazličnejših neskladnosti in protislovij. Ta naš svet je poln velikih in malih krivic, za katere pa smo postali že precej brezbržni, dokler se godijo drugim in jih občutimo šele tedaj, ko smo žrtve mi sami.

Zato bi morali sedanje praznike in bližnji prestop iz starega v novo leto izkoristiti za premislek — vsi skupaj bi morali napraviti poskus, spet najti k zavesti o medsebojni povezanosti in odvisnosti, k zavesti solidarnosti. Kajti „mirevna gibanja“, ki so v letošnjem letu v posameznih državah že precej glasno opozorila na, bodo v prihodnje lahko prerasla v široko mirovno gibanje, če se bomo proti vojni in oboroževanju, proti kratenju pravic človeka, proti zatiranju narodov vsi združili v mogočen skupni protest.

Tudi v letu 1981, od katerega se zdaj poslavljamo, smo bili koroški Slovenci stalno soočeni z masivnim pritiskom, da bi končno vstopili v tako imenovani sosvet in s tem priznali zakon o narodnih skupinah, ki sloni na preštevanju ter nasprotuje duhu in črki člena 7 državne pogodbe. Tristrankarski sporazum, ki ga tvorijo koroške deželnozborske stranke in ki stoji ter deluje izven demokratično izvoljenih forumov, je tudi v tem letu veljal. Ta za manjšino škodljivi pakt omogoča nemškono-

Tudi v novem letu nas čakajo važne naloge

nalnim krogom na Koroškem, da so odločajo o vseh bistvenih vprašanjih, ki se tičejo naše narodne skupnosti.

Politična ožina teh krogov se najbolj kaže v dejstvu, da so za Slovence na Koroškem tudi v letu 1981 ostale vrata v nekatere občinske in javne stavbe zaprta; še posebno pa velja to za dogodek v občini Žitara vas, kjer je občinski odbor zahteval odstranitev dvojezičnih označb prostorov celo na dvojezični šoli.

V takem ozračju nikdar ne moremo sprejeti ureditev v obliki zakona o narodnih skupinah, ki nas izbršijo iz dveh tretjin avtohtonega naselitvenega ozemlja ter ustvarja več kategorij Slovencev. Zgodovinsko dejstvo je, da živimo Slovenci na Koroškem avtohtono v Zilji, Rožu in Podjuni. Zato velja slej ko prej naša zahteva po celoviti zaščiti na celotnem dvojezičnem ozemlju južne Koroške, in to na podlagi člena 7 državne pogodbe, ki je in ostane trden temelj za pravice manjšin v Avstriji.

Pravilnost stališča, ki smo ga koroški Slovenci in tudi številni demokratični pripadniki sosednega naroda zavzeli do zakona o narodnih skupinah, se tudi v letu 1981 ponovno potrjuje. Celotna madžarska manjšina v Avstriji, ki je edina pozdravila omejen zakon in vstopila v sosvet, je letos od avstrijske vlade zahtevala, da mora tudi zanjo veljati člen 7 državne pogodbe.

Po drugi strani pa Slovenci na Koroškem tudi v letu 1981 beležimo uspešno delovanje na različnih področjih svojega ustvarjanja. Predvsem na kulturnem področju je videti, da mnoga društva, skupine in posamezniki iščejo nove poti — in to uspešno. Posebej je treba omeniti delo in napor, ki ga vlaga manjšina na področju gospodarske dejavnosti. Zavest o tem, da moramo našemu človeku omogočiti, da dobi delo v domačem kraju, je vedno močnejša. Različne oblike samopomoči, ki jih naš človek pozna že od ustanavljanja prvih posojilnic in zadrug naprej, tvorijo prav tako sestavni del aktivnosti našega ljudstva.

Razveseljujo je, da mlada generacija ohranja in goji tradicije narodnoosvobodilnega boja. V tej zvezi je pomembno, da so prav letos bili z obnavljanjem Peršmanove domačije postavljeni temelji prvemu muzeju NOB na Koroškem. Tudi srečanje borčevskih organizacij Alpe-Jadran, ki je bilo letos prvič na Koroškem, je zelo pozitivno odjeknilo.

V času, ko so odnosi med velikimi silami napeti in ko je tudi v Evropi mnogo nevarnih žarišč, so dobri odnosi med Avstrijo in Jugoslavijo po-

Vsi prisrčno vabljeni na

31. Slovenski ples

ki bo v soboto 9. januarja 1982 s pričetkom ob 20. uri v prostorih Delavske zbornice v Celovcu

Za ples in zabavo bosta igrala:

- ansambel HI-FI iz Maribora s solisti Edvin Flisar, Ivo Mojzer in Marjana Zelko
- Planinski sekstet

Vstopnice po 60 šilingov v predprodaji pri krajevnih prosvetnih društvih, v pisarni Slovenske prosvetne zveze in v knjigarni „Naša knjiga“ v Celovcu ali pa pri večerni blagajni.

SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA

LETOŠNJI POPIS NA JUŽNEM TIROLSKEM:

Že prvi nepopolni podatki kažejo močno nazadovanje italijanskega prebivalstva

Bojazen, ki so jo izražali v zvezi z letošnjim ljudskim štetjem na Južnem Tirolskem predvsem v tamkajšnjih italijanskih krogih, pa tudi v določenih vrstah nemške narodnostne skupnosti, je bila očitno utemeljena in upravičena, kakor kažejo prvi podatki o štetju. Iz teh še nepopolnih in neuradnih podatkov je namreč razvidno občutno nazadovanje števila južnotirolskih prebivalcev, ki se priznavajo k italijanski narodnosti ter obratno vidno naraščanje števila pripadnikov nemške narodnosti.

Tako je na primer v Bocnu, glavnem mestu Južne Tirolske, število italijanskega prebivalstva upadlo od 81.534 oseb, kolikor so jih našli pred desetimi leti, na 74.713, kar pomeni nazadovanje za 3,35 odstotka. Obratno pa je število nemških prebivalcev poraslo od 23.562 na 25.988 oseb, kar predstavlja porast za 3,29 odstotka. Naslednje podatke navajajo o Meranu: delež italijanskega prebivalstva je padel od 55 na 44,9 odstotka, medtem ko je delež nemškega prebivalstva ostal približno enak kot pred desetimi leti, namreč pri okroglo 44 odstotkih. In končno še mesto Brixen, ki je zanimivo še posebej zaradi tega, ker tamkajšnji sestav prebivalstva približno zrcali narodnostno razmerje celotne Južne Tirolske: leta 1971 so našli v tem mestu 10.369 prebivalcev nemške narodnosti (64,8 %), 5.486 prebivalcev italijanske narodnosti, 131 Ladincev ter 31 prebivalcev, ki se pri popisu narodnostno niso

opredelili; letos je število Nemcev doseglo že 10.699 oseb ali 70,1 %, število Italijanov pa je padlo na 4.369 ali 28,6 %. Ladincev so našli 194 (1,2 %), 642 oseb pa ni navedlo narodne pripadnosti; delež nemškega prebivalstva je torej narasel za 5,3 odstotka in za približno enak odstotek je nazadoval delež italijanskega prebivalstva.

Kakor že povedano, tukaj ne gre za uradne dokončne rezultate. Prav tako tudi še ni znano število tistih prebivalcev Južne Tirolske, ki se iz protesta proti ugotavljanju narodnosti niso hoteli opredeliti, ker odklanjajo takšno „getizacijo“ ali „segregacijo“ — namreč delitev prebivalstva na točno določene skupine z vsemi posledicami, ki jih s tem povezuje južnotirolski proporcijni sistem. Vendar pa že teh nekaj nepopolnih podatkov dovolj jasno kaže, da so imeli prav tisti, ki so se upirali ugotavljanju narodnosti, kajti sprememba narodnostnega sestava, kakor jo

napovedujejo že prvi podatki, bo brez dvoma imela doljnosežne posledice, ki nadaljnega reševanja južnotirolskega vprašanja gotovo ne bodo olajšala, marveč nasprotno le še bolj zamotale.

Pri tem razvoju namreč ne gre spregledati, da na eni strani takšno naraščanje deleža nemškega prebivalstva rodi tudi takšne „sado-ve“, kot je južnotirolski Heimatbund s svojimi čedalje glasnejšimi zahtevami po odcepitvi od Italije ter priključitvi k Avstriji; po drugi strani pa je ob vidnem upadanju italijanskega elementa vedno pogostejše slišati tožbo o „smrtnem pohodu“ in v zvezi s tem očitke vladajoči nemški SVP, češ, da zlorablja svoj vodilni položaj za načrtno zapostavljanje italijanskega prebivalstva, ki je v tej pokrajini v manjšini.

Če si v luči teh nasprotij skušamo predstavljati spremembe, ki jih bodo morali za prihodnjih deset let izvesti na podlagi rezultatov štetja povsod tam, kjer velja načelo proporca, potem res ni težko priti do zaključka, da bodo tako odnosi med obema narodoma na Južnem Tirolskem kakor tudi odnosi med Bocnom in Rimom izpostavljeni novim obremenitvam. Pri tem pa „krivda“ gotovo ni le na eni strani, kajti: kakor je nemška stran upravičeno nezadovoljna zaradi neskončnega zavlačevanja pri izpolnitvi zadnjih določenih paketov, tako je treba tudi italijanski strani priznati upravičeno zaskrbljenost sprčo nenaravno močnega krčenja njenega elementa na Južnem Tirolskem.

Posvet avstrijskih žensk o njihovem položaju na delovnem mestu in doma

Pred nedavnim je bila na Dunaju 5. avstrijska ženska anketa, ki je bila tokrat posvečena problematiki žensk na delovnem mestu in doma — s težiščem: Razdelitev dela in nalog v odnosu mož-žena. Povabljeni so bile zastopnice ženskih organizacij vseh svetovnonazorskih taborov.

Uvodoma je državna sekretarka Johanna Dohnal kratko orisala trenutni položaj. Reforma družinskega zakona v letih 1975 do 1978 je postavila partnerstvo na novo raven, ko žena pravno ni več sama odgovorna za delo v gospodinjstvu. Toda kljub reformi vemo, da praksa izgleda bistveno drugače. Žena je slej ko prej večinoma odgovorna tako za gospodinjstvo kot za vzgojo otrok, posebno obremenjena pa je tedaj, če izvaja tudi še svoj poklic. In mimo vsega tega je še vedno zapostavljena tudi na delovnem mestu, na primer glede plače, možnosti napredovanja v poklicu in podobno.

Po uvodnih besedah so delavke iz Zgornje Avstrije predvajale senčno igro k tej tematiki, nakar se je posvetovanje nadaljevalo v kroških, kjer so udeležence razpravljale o možnostih sprememb sedanjega nezadovoljivega položaja. Končno je sledilo v plenumu poročilo o izsledkih delov-

nih krožkov in so bile na tej osnovi izoblikovane naslednje skupne zahteve:

Da se splošno mnenje o vlogi ženske in moškega spremeni, je treba začeti že pri otrocih s spremembo zavesti — tako v otroških vrtcih kot v šoli je treba spremeniti tradicionalne predstave o vlogi ženske in moškega. Žensko poklicno šolo naj bi obiskovali tudi fantje, medtem ko je dekletom treba omogočiti dostop k tehničnim poklicem. Postavljena je bila zahteva po splošnem skrajšanju delovnega časa ter znižanju nadurnega dela. Ženam, ki zaradi otrok nekaj časa prekinajo svoj poklic, je treba zagotoviti možnosti nadaljnje izobrazbe ter olajšati ponovni vstop v poklic. Enotno so zahtevale kar eno dobo tudi za očeta, kar seveda zavisi od razmer v posamezni družini. Vedno znova pa je bila poudarjena potreba po informaciji in po izobrazbi zavesti tako pri ženskah kot pri moških, pri čemer velja, da se morajo ženske same zavedati svojih možnosti in stvari ne smejo enostavno jemati takšne, kakršne pač so.

Meniva, da je ta problematika pri koroških Slovencih kaj malokrat omenjena, kar pa nikakor ne pomeni, da je pri nas ni.

Trude Moschitz-Eda Velik

Beseda cenjenim bralcem!

Z današnjo dvojno številko zaključujemo letošnji letnik Slovenskega vestnika in cenjenim bralcem sporočamo, da bo naslednja številka zaradi obilice praznikov izšla šele v prvem tednu po Novem letu, torej redno v petek 8. januarja 1982.

Upamo, da ste bili v minulem letu s listom zadovoljni in da mu boste ostali zvesti tudi v bodoče — mi pa se bomo trudili, da vam bo „Slovenski vestnik“ v novem letu spet posređoval čim več novic in zanimivih prispevkov o dogajanjih doma in v svetu. Kot skromno zahvalo za Vašo zvestobo prilagamo danes stenski koledar za leto 1982, ki naj bo viden izraz povezanosti med listom in njegovimi bralci.

Na žalost pa Vas moramo ob prestopu v novo leto seznaniti tudi z manj razveseljujočim: po dolgem odlaganju — medtem ko smo bili na vseh področjih priče najrazličnejšim podražitvam, je cena našega lista celih šest let ostala nespremenjena! — smo se odločili, da s 1. januarjem 1982 določimo nove naročnine. Posamezna številka „Slovenskega vestnika“ bo stala 5 šilingov (za inozemstvo 6 šilingov), mesečna naročnina bo znašala 20 šilingov (za inozemstvo 24 šilingov), za celo leto pa 200 šilingov (za inozemstvo 250 šilingov). ste še naprej ohranili zvestobo listu — tudi z rednim plačevanjem naročnine. V smislu gesla „Zvestoba za zvestobo“ bomo naše skupno glasilo z združenimi močmi krepili, ga s pridobivanjem novih naročnikov širili in s sodelovanjem bogatili v naše skupno zadovoljstvo.

Uredništvo in uprava

13. Koroški kulturni dnevi

OD 28. DO 30. DECEMBRA 1981
10.-OKTOBER-STRASSE 25 - CELOVEC - MOHORJEVA

S P O R E D

● PONEDELJEK 28. 12. 1981

- 19.00 Otvoritev 13. Koroških kulturnih dni
19.15 Rudi Rizman: **Narodnost kot družbeno vprašanje**
19.45 Delovna skupina Inštituta za narodnostna vprašanja v Ljubljani: Odnosi med manjšino in matico. Pogled na sodelovanje Slovenije s slovensko narodnostno skupnostjo v Avstriji

● TOREK 29. 12. 1981

- 9.00 Franci Zwitter, Matevž Grilc: **Informacija o položaju slovenske narodne skupnosti na Koroškem**
10.00 Wolfgang Holzinger: „Asimilacija“: O tipologiji manjšinske politike — Oblike in pojavi načini medetničnih odnosov v modernih družbah
11.00 Albert Reiterer: **O sociologiji manjšin v Avstriji**
14.30 Feliks J. Bister: **Odnos katoliške cerkve do slovenske narodne skupine na Koroškem po drugi svetovni vojni**
15.30 Štefka Vavti: **Zunanji in notranji dejavniki asimilacije pri Slovencih na Koroškem. Mesto narodne in politične zavesti Slovencev v boju proti visoki stopnji asimilacije**
16.30 Franci Zwitter: **Nove kulturne dejavnosti kot možna oblika pomoči za lažjo identifikacijo z lastno narodno skupnostjo**

● SREDA 30. 12. 1981

- 9.00 Gospodarski odbor ZSO, Gospodarski odbor NskS: **Oblike regionalnega gospodarskega sodelovanja kot možna oblika strategije proti asimilaciji slovenske manjšine na Koroškem**
10.00 Delovna skupina: Nacionalna in politična zavest slovenskega prebivalstva Globasnice. Etnopsihoanalitična študija
11.00 Anselm Skuhra: **Raziskava o Bilčovsu s posebnim ozirom na slovensko manjšino**

Pripravljali odbor KKD

Poveljevanje „abwehrkampf“ ustvarili nacisti

Znanstvena diskusija o koroškem plebiscitu se nadaljuje. Po lanskoletnem simpoziju zgodovinarjev na celovski univerzi je sledilo letos srečanje predavateljev simpozija v Ljubljani, izšla pa sta tudi dva zbornika k tej temi. Prvi, ki smo ga že predstavili in ga je uredil prof. Helmut Rumpler, obsega vsa predavanja lanskega simpozija, drugega pa je izdala skupina znanstvenikov iz Salzburga, Dunaja, Trsta in Ljubljane in ima naslov: „Kärnten — Volksabstimmung 1920“.

Knjiga, ki so jo predstavili v Galeriji Hildebrand v Celovcu avtorji Dušan Nečak, Andrej Moritsch, Hanns Haas in Karl Stuhlpfarrer, je nastala iz intenzivne diskusije o vprašanjih skupne zgodovine tega prostora. Stuhlpfarrer je dejal, da sodi koroško vprašanje nedvomno med centralna vprašanja tega prostora. Zgodovinarji teh štirih mest so začeli s diskusijo že pred koroškim simpozijem in so si zastavili nalogo predstaviti nemškogovorečim bralcem dosežke slovenskega zgodovinskega raziskovanja v tistih avstrijskih zgodovinarjev, ki jih koroško zgodovinske noče akceptirati. V uvodniku knjige Janko Pleterski iz Ljubljane in Erika Weinzierl iz Dunaja soglasno ugotavljata, da knjiga zapolnjuje vrzel, ki je nastala zaradi tega, ker so v Avstriji prezrli v glavnem vse, kar je šlo preko Wutteleve zgodovinske šole oz. kar ji je nasprotovalo.

Hanns Haas je ugotovil na račun koroškega zgodovinskega, da prav gotovo ne more zadostovati, če je le en sam mož raziskoval, vsi ostali pa so le prepisovali, ne da bi sami obdelali zgodovinsko gradivo. V isto smer je šla izpoved prof. Helmuta Rumplera, ki je zavnil trditev, da je o koroškem plebiscitu že vse raziskano. Kdor to ugotavlja je ali neumen ali pa hoče preprečiti raziskovanje; po njegovem mnenju je še precej vprašanj premalo oz. sploh ne obdelanih. Haas je na vprašanje, ali hoče biti zbornik konkurenca Rumplerjevemu zborniku, odgovoril, da tega ni mogoče gledati tako ozko, temveč je treba videti, da sta o plebiscitu v nemškem jeziku v dolgi dobi 60 let iz-

šla samo dva zbornika, kar prav gotovo ni preveč. Na račun tujkajnjega zgodovinskega je še vprašal, zakaj na Koroškem ni izšel niti en članek, ki bi vsaj sumarično ocenil rezultate slovenskega zgodovinskega, in zakaj na Koroškem ni niti ene recenzije „Koroškega zbornika“ iz leta 1946 in „Koroškega plebiscita“ iz leta 1970.

Članke za zbornik so prispevali Karl Stuhlpfarrer, ki je obdelal na-

plebiscita, Jože Pirjevec pa italijanskemu. Andrej Moritsch, Marjan Sturm in Sigilinde Haas-Ortner so skupno obdelali gospodarske in socialne razmere na južnem Koroškem za časa plebiscita, Jože Šorn je raziskal trgovske odnose med Slovenijo in Avstrijo. Matjaž Klemenčič se je posvetil etničnemu položaju pred plebiscitom, Dušan Nečak pa raziskal nastanek in izvedbo določil tedanjega ljudskega glasovanja. Vasilij Melik opisuje propagando časopisa „Freie Stimmen“ med leti 1907 do 1930. Koroško plebiscitno propagando leta 1920 in zadržanje Jugoslavije do odprtja demarkacijske črte pa je obdelal Tone Zorn, medtem ko se Franc Rozman bavi z odnosom koroških socialistov do plebiscita.

Posebno zanimiv je gotovo novejši članek Karla Stuhlpfarrera, ki je v analizi praznovanja 10. oktobra ugotovil, da so ta praznovanja postala kristalizacijske točke za poveljevanje obrambnega boja. Potrdil je, da se je poveljevanje obrambnega boja posebno izoblikovalo šele med drugo svetovno vojno, ko se koroški fašisti niso mogli zahvaljevati ne pri Francozih, Italijanih, Angležih in ne pri Amerikancih za njihovo velikodušno postopanje leta 1920, saj so bili sedaj nasprotniki nemškega rajha. Zato so tem bolj poveljevali vlogo obrambnega boja za priključitev južne Koroške k Avstriji. Čeprav danes znanost ve, da so bili za odločitev ti boji stranskega pomena, se jih nekateri skušajo krčevito držati in jih vsiljevati koroškemu prebivalstvu kot edino resnico. V svojem članku pri- haja Stuhlpfarrer tudi do zaključka, da koroški prastrah ni nastal spontano ali po navadni poti, temveč so ga desetletja dolgo negovali in razvijali, dokler ni pokazal svoje moči v izpadih proti slovenski manjšini ravno v 70-ih letih.

Med sodelavci zbornika vlada prepričanje, da to ne bo zadnja skupna publikacija in da bo tudi v koroških razmerah počasi le prodrila zgodovinska resnica.

stanek popačene slike v koroškem javnem mnenju o dogodkih leta 1920, Hanns Haas, ki je obdelal zadržanje dunajske vlade do Koroške ter zakonski položaj koroških Slovencev po Saint-Germainu. Peter Vodopivec se je posvetil jugoslovanskemu stalšču do

Knjižni dar SPZ za leto 1982

Že v prejšnji številki našega lista smo poročali o izidih raznih knjig ob novem letu. Med njimi tudi o zbirki knjižnega daru Slovenske prosvetne zveze, ki je te dni izšla skupaj s Koroškim koledarjem, katerega te dni razpečava med ljubitelje tiskane besede. Ker smo zadnjič le bežno predstavili novo knjižno zbirko SPZ, le-tej tokrat posvečamo več besed, zlasti Koroškemu koledarju 1982, katerega smo pravkar dobili v oceno.

Koroški koledar 1982 je tudi tokrat izšel pravočasno — tik pred prazniki in to v zelo okusni opremi, ki že po svoji zunanosti pritegne pozornost bralca. Na prvi strani je panorama s pogledom na Šentkandolf, v ospredju pa Gašperjev spomenik, novost pa je tudi barvna slika na zadnji strani ovitka, ki prikazuje večerno zarjo nad Jeko; avtor posnetkov je Vinko Wieser. Vsebinsko je Koroški koledar SPZ za leto 1982, katerega je uredil Rado Janežič, zasnovan po dosednji praksi; gre za obletnice, ki jih bomo obhajali v prihodnjem letu, za delo naših organizacij in društev tako v preteklem letu kot pogled v prihodnost. Tako so že prve tri strani za koledarskim delom posvečene 40. obletnici nasilne izselitve slovenskih koroških družin v Nemčijo. Tudi prispevek dr. Francija Zwitterja pod naslovom „Problemi in naloge v letu štiridesete obletnice izselitev in vključitve koroških Slovencev v vstajo slovenskega naroda“ govori o pomembnih trenutkih naše zgodovine. Le-tej je posvečen tudi prispevek

Marjana Sturma, ki izčrpno obravnava dogodke leta 1942 in prvega oboroženega spopada na Koroškem, namenjen pa je tudi narodnemu heroju Francu Pasterku-Lenartu, katerega 70-letnico rojstva bomo obhajali v letu 1982. Dipl. inž. Feliks Wieser v svojem prispevku ugotavlja: „Pred očmi moramo imeti celovitost razvoja naše narodne skupnosti.“

Nadaljnji prispevki v Koroškem koledarju 1982 govorijo o šolstvu (Teodor Domej), o kulturi (Valentin Polanšek), o delu mladine (Marjan Pečnik), o delovanju ženske v naši družbi (Marija Jurič), o pomenu knjige za mlade bralce (mag. Malle Marija). Nadalje je tu ponatis zapisa Karla Prušnika-Gašperja, o Francu Pasterku-Lenartu, Radovan Gobec se spominja lani umrlih glasbenikov, prav tako Mirko Bogataj svoj članek namenja umetnosti nenadoma umrlemu slikarju Wernerju Bergu. O raznih zgodovinskih pomembnih dogodkih pišejo dr. Avguštin Malle, Andrej Vovko, dr. Anton Svetina, medtem ko se Valentin Hartman spominja svojega petdesetletnega delovanja na zborovskem področju. Joško Wrolich in Gašper Ogris-Martič pišeta o jubilejih SPD „Jepa-Baško jezero“ in SPD „Bilka“, Andrej Germ poroča iz kulturnega življenja v Pliberku, Franci Vavti o gasilskem jubileju v Šmihelu, Norbert Cencig pa razglablja o pomenu drugega jezika.

Potem se Janez Wutte-Luc spominja svoje poti v svobodo, Katja Sturm na otroška leta pregnanstva, Jože Blajs pa s svojo črtico „Toliko imam še povedati“, ki je tudi edini prozni prispevek v pričujočem Koroškem koledarju, posveča tragični smrti Francija Sadolška-Mikija, ki je pred dvema letoma podlegel zahrbtni bolezni in tako legel v prerani grob. K literarnim prispevkom sodijo tudi pesmi Črtomira Šinkovca, Hermana Germa, Valentina Polanška in Jozeja Turka.

Tako je zaključena poleta številnih, zanimivih prispevkov v Koroškem koledarju SPZ za leto 1982. Seveda tu ne smemo prezreti še slikovne ilustracije Koroškega koledarja v katerih je prikazana bogata bera delovanja naših centralnih, krajevnih, političnih, kulturnih in gospodarskih organizacij oziroma ustanov. Vse navedeno, je natisnato na skupno 174 straneh Koroškega koledarja 1982, zajeten pa je tudi dodatek oglasov s katerimi gospodarska podjetja in ustanove Koroške in Slovenije podpirajo založniško dejavnost SPZ.

V zbirki, kot smo že zadnjič poročali, so sledeče knjige: Prvi del Polanškovega romana Bratovska jesen (cena posameznega izvoga je šil. 120.-); poezije Simona Gregorčiča Zlata knjiga (100.-); mladinsko delo Smiljana Rozmana Ta glavna Urša (50.-); kot strokovna knjiga pa delo Andreje Grum Hitro pripravljene jedi (40.-); za nameček pa bodo kupci knjižnega daru SPZ za leto 1982 brezplačno prejeli faksimilno sliko Frana Levstika katerega 150-letnico rojstva smo letos obhajali. Tudi vključitev Gregorčičeve knjige v knjižni dar je povezana s 75-letnico pesnikove smrti, katere smo se letos spominjali.

Ljubiteljem lepega in poučnega čtiva priporočamo, da knjižni dar SPZ za leto 1982 kupijo, saj bodo za boriš 250 šilingov dobili pet knjig in še Levstikovo sliko po vrhu.

Razstave

Naši likovni umetniki se enakovredno uveljavljajo v sodobni avstrijski likovni umetnosti. Valentin Oman sodi v sam vrh avstrijske in koroške umetnostne srenje in je tudi v mednarodnem likovnem svetu poznano ime. Oman je pred kratkim v mali galeriji doma umetnikov javnosti predstavil svoje najnovejše stvaritve. Te dni pa svoja dela razstavlja v Kopru.

Tudi Zorka Loiskandl-Weiss čedalje bolj stopa v svet likovnega dogajanja. Pravkar je s svojimi deli zastopana v celovškem domu umetnikov in sicer v skupini „6erlei“. Gre za skupino modernih umetnikov, ki s svojo konstruktivno revolucionarnostjo opozarja nase. Razstavo bodo prikazali tudi v drugih mestih avstrijskega kulturnega prostora.

Prijetne praznike in uspešno novo leto

VSEM ČLANICAM IN ČLANOM,
SODELAVCEM, PRIJATELJEM IN SOMIŠLJENIKOM

želi jo

Slovenska prosvetna zveza
Zveza koroških partizanov
Slovensko šolsko društvo
Zveza slovenskih žena
Slovensko planinsko društvo
Zveza slovenske mladine
Slovenska kmečka zveza
Zveza slovenskih izseljencev
Slovenska športna zveza

Zveza slovenskih organizacij na Koroškem

MED NOVIMI KNJIGAMI:

„Od Dolan do Šmohorja“ - zapiski o Ziljanih

Celjska Mohorjeva družba je tudi v svojo letošnjo knjižno zbirko vključila poljudno, a poučno branje o Slovencih izven meja matične domovine. Lani je šlo za knjigo „Hajdimo v Rezijo“, letos pa so uredniki v knjižni program sprejeli delo dr. Zmage Kumrove, ki je pod naslovom „Od Dolan do Šmohorja“ napisala svoje vtise o delu in življenju naših rojakov v Ziljski dolini.

Tu seveda gre za narodnopišno zanimivo publikacijo, saj dr. Kumrova sodi med najeminentnejše zapisovalce narodnih običajev in navad, to pa je posebno za Ziljsko dolino in s tem ves slovenski živelj izredno velikega pomena; saj knjiga ni le običajen potopisni zapis, ampak strokovno pretehtano delo. Kljub temu je besedilo napisano sočno, kar je pobarvano z mnogimi narečnimi izrazi. Avtorica namreč mnogokrat besedo prepušča domačinom — Ziljanom, ki po svoje opisujejo preteklost in čas v katerem zdaj živijo. K temu pride še poseben odnos, ki ga ima dr. Kumrova do Koroške in njenih ljudi, njeno tozadevno navdušenje knjigi da je še posebno mikavnost.

Uvodne besede je v knjigo dr. Zmage Kumrove napisal dr. Pavle Zabltnik, ki med drugim ugotavlja pomembnost dela avtorice te publikacije. Knjiga je broširana in ima skupno 142 strani. Lepe pokrajinske in druge ilustracije je prispeval znani fotograf Joco Žnidaršič.

Knjigo „Od Dolan do Šmohorja“ lahko naročite v knjigarni „Naša knjiga“ v Celovcu, Pavličeva 5-7.

DR. ANTON SVETINA

Prispevki k zgodovini Lipe nad Vrbo

Istega dne je vizitator pregledal še podružnični cerkvi sv. Lamberta v Semislovčah in sv. Lavrencija v Tmari vasi in je pri tej ugotovil, da je tam za cerkvenega ključarja Jurij Pahernik. Dne 29. septembra so bili vsi vikarji beljaškega cerkvenega okrožja poklicani k cerkvi sv. Miklavža v Beljak, kjer je bil ljubljanski škof, in je bilo vikarju iz Lipe objavljeno naročilo, da mora iz župnišča odstraniti dekle Marinko in njenega otroka, ker je znano, da je imenovana ženska meretrix (vlačuga).

Leta 1661 je prejel subdiakon Jernej Kaufman, domačin iz Lipe, star 25 let, ki je bil še isto leto posvečen v duhovnika na naslov gospostva Vernberk, katerega lastnica je bila takrat vdova Konstancija Marija pl. Eibiswaldt. Dne 6. aprila 1668 pa je vikar Matija Kronfiš izstavil rojstni list za bodočega duhovnika Jurija Reinerja, ki je bil rojen 21. aprila 1640 v Lipi; njegov oče je bil Pavel Reiner, botra pa sta bila Gregor Helbin in Uršula Trampuš. Jurij Reiner je potem napravil dne 8. decembra 1669 pri ljubljanskem škofijskem ordinariatu izpit za opravljanje duhovniškega poklica. V Ljubljano ga je poslal Florijan Reiner, vikar župnije št. 11j pri Slovenjgradcu. Njegovi osebnostni podatki so opisani takole: Star je 29 let,

tonzuro in štiri nižje redove je prejel leta 1669 v Ljubljani, nato je prejel diakonat dne 20. aprila 1669 v Gradcu in je bil posvečen v duhovnika dne 4. septembra 1669 po lavantinskem škofu Sebastijanu.

Dne 23. oktobra 1668 je izvršil takratni vikar in škofijski komisar nadžupnije sv. Miklavža v Beljaku Walscher vizitacijo župnije Lipa, prvo po letu 1655, kar posebej poudarja. Najprej je ugotovil, da opravljata službo cerkvenih ključarjev Peter Jensen in Filip Župič. Nato je ugotovil, da je dal vikar lansko leto župnišče na novo sezidati s pomočjo faranov in s cerkvenim denarjem. Za vikarja je Matija Kronfiš, ki je že zelo star; farani so se zoper njega pritožili, da veliko hodi na Vrbo, da se vrača pozno domov in da farane izkorišča pri pobiranju šole. Faran Jurij Pahernik se je pritožil proti vikarju, ker pobira ob smrti cerkvenega podložnika od dedičev poseben davek. Ko prihaja opravljati službo božjo pri podružničnih cerkvah, zahteva, da ga pogostijo, ni pa zadovoljen z navadno hrano, temveč zahteva splendorno pogostitev.

Vikar Matija Kronfiš je ob koncu leta 1668 umrl. Za njegovega naslednika je ljubljanski stolni kapitelj prezentiral Martina

4 Mesnerja (tudi Messner in Mössner). Zaradi te prezentacije je prišlo do spora med stolnim kapitteljem v Ljubljani in med lastnikom gospostev Landskron in Vrba grofom Francem Adamom Dietrichsteinom. V tem sporu je sicer grof Dietrichstein dal svojemu oskrbniku nalog, naj se z vikarjem Mesnerjem pobota, vztrajal pa je pri svojih pravicah v zadevi opravljanja prezentacijske pravice. V tem sporu je potem prišlo med grofom Francem Adamom in med stolnim kapitteljem v Ljubljani do poravnave, ki jo je potrdil tudi ljubljanski škof: da bodo ob vakanci vikariatov v št. Rupertu, Lipi in Dvoru imeli obe sporni stranki alternativno pravico prezentacije novega vikarja, stolni kapitelj pa je obdržal pravico vseh instalacij novih vikarjev ter zapor in inventur ob smrti vikarjev.

Iz listinskega gradiva škofijskega arhiva v Ljubljani se vidi, da je grof Dietrichstein pri uveljavljanju pravice do prezentacije uspel, ker je kot vikar v Lipi Martin Mesner listinsko izkazan šele v letu 1691, ko je 4. aprila poslal ljubljanskemu stolnemu kapittelju reverz o svoji namestitvi za vikarja v Lipi. Pred njim je do leta 1689 služboval kot vikar v Lipi Matija Kamušič, po njegovi odstavitvi leta 1689 pa je grof Dietrichstein prezentiral dne 25. maja 1689 za novega vikarja Jurija Schiessla.

Dne 10. aprila 1685 je ljubljanski škof Sigmund Krištof grof Herberstein sporočil

ljubljanskemu stolnemu kapittelju, da bo vizitiral župnije beljaškega cerkvenega okrožja in da bo 6. maja pri cerkvi sv. Miklavža v predmestju Beljaka, 16. maja v Šentruptu, 18. maja v Skočidolu, 19. maja v Lipi in 20. maja v Dvoru nad Vrbo.

Župnija Lipa nad Vrbo je bila ena najmanjših in najbolj revnih župnij na Koroškem. Ko je dal ljubljanski stolni kapitelj leta 1690 preceniti vrednost cerkvenega premoženja župnij beljaškega cerkvenega okrožja in višino osebnih dohodkov vikarjev tega okrožja, je bil letni dohodek vikarja v Lipi nad Vrbo ocenjen na 85 goldinarjev, dohodek vikarja pri cerkvi sv. Miklavža v Beljaku na 220 goldinarjev, dohodek vikarjev drugih treh župnij pa po 150 goldinarjev letno. V zvezi s to cenitvijo je takratni vikar in nadžupnik pri sv. Miklavžu v Beljaku Vid Balscher poslal ljubljanskemu stolnemu kapittelju obširno poročilo, v katerem navaja za cerkev sv. Martina v Lipi, da ima skupaj z dvema podružnicama le 24 goldinarjev premoženja, farani pa ji dolgujejo 165 goldinarjev. To poročilo je dne 21. avgusta 1690 podpisal tudi takratni vikar v Lipi Jurij Schiessl s pripombo, da z zneskom 85 goldinarjev, de quibus est meus miser victus et amictus (s katerimi se slabo hranim in oblačim), ne more shajati.

(Dalje v prihodnji številki)

Žitrajški občinski svet ne trpi slovenskih napisov v šoli

Po volji večine žitrajškega občinskega sveta naj bi postala nova ljudska šola v Žitari vasi njepozneje v drugi polovici januarja spet „brez-madežna“. Ravnatelj Kukovici so pretekli petek na občinski seji zapovedali odstranitev dvojezičnih oznak v notranjosti šole, v kateri obiskuje 40 od 95 šolarjev dvojezični pouk. Ravnatelj Kukovica pa je napravil samo to, kar naj bi bilo v naših dvojezičnih krajih na vseh področjih družbenega življenja samoumevno. Postopanje žitrajškega občinskega sveta potrjuje ponovno, da vlada nasilje nad slovensko narodnostjo na Koroškem. Zato sta obe osrednji organizaciji ostro protestirali proti očitnemu zapostavljanju Slovencev na Koroškem.

Že začetek avgusta je med občinskimi odborniki bila daljša diskusija o dvojezičnih napisih nove ljudske šole. Enotna lista je pismeno zahtevala dvojezični napis na čelu nove ljudske šole. Na predlog župana je občinski svet soglasno odločil, da naj zunaj ne bo nobenega napisa. Mandatarji so tedaj že rotili in prosili zastopnike samostojne liste, naj se zaradi ljube-ga miru odpovejo dvojezičnemu napisu, pravili so tudi, da bo v poz-

treba še posebno demokratično glasovati, kjer potem večina praviloma ne najde razumevanja za manjšinske pravice.

Ostudno je bilo poslušati barantanje o napisih, ni bilo niti enega zastopnika v vrstah socialistov ali ljudske stranke, ki bi zastopal načela demokratičnega upoštevanja manjšine kot samoumevno dejstvo. Vse se je odvijalo na nivoju kupčevanja, z namenom, da bo slabši na vsak način iz-

enakopravnost potrebuje večkrat celo prednosti, enako tiho je bilo, ko je prebiral stališče avstrijskega ustavnega sodišča, da je v določenih zadevah manjšini treba dajati prednost. Prav tako je bilo nekaterim občinskim odbornikom novo, da je že sredi prejšnjega stoletja Avstro-Ogrska poznala dvojezičnost v razglasih ipd. Informiral je o dvojezičnosti stare ljudske šole in jim povzročil še podrobno razložil, kaj je vse ukrenil, preden so bile dvojezične oznake v šoli. Utemeljil je, da mu sedaj ne morejo naprtniti krivde za „neinformiranost“ občinskega sveta, ker je občinski svet kriv sam, poleg tega pa je skušal te napise v teku uradnih postopkov še zadušiti. Vrh tega je Kukovica na isti seji zahteval popravek protokola zadnje občinske seje, ker je bila izpuščena njegova izjava, da bo v notranjosti sam poskrbel za dvojezičnost. Občinski svet je tudi to spremembo protokola odklonil, saj bi tako ne mogel več trditi svoje neinformiranosti glede napisov, čeprav je to na seji avgusta bilo povedano tako glasno, da je slišal tudi naš novinar in v Vestniku tudi zapisal.

Slovenski mandatarji so se gotovo prav dobro pripravili na sejo. Imeli so težo argumentov na svoji strani, vendar pri teh razmerah in tem pojmovanju demokracije to nič ne zaleže. Zmagala je spet strankarska disciplina, in občinski svet je ukazal ravnatelju odstraniti napise v teku enega meseca, sicer se bodo pritožili pri nadzorni oblasti. Da v občinskem svetu od 19 mandatarjev 17 obvlada vsaj slovenski dialekt, je samo še poraznejši dokaz, da imajo tukaj opraviči z ljudmi, ki so jim ali zlorabili lastno prepričanje ali pa so skorumpirani.

PROTEST SLOVENSКИH ORGANIZACIJ

Medtem sta proti temu ukrepu žitrajškega občinskega sveta že protestirala oba predsednika slovenskih osrednjih organizacij na Koroškem. Dr. Franci Zwitter, predsednik ZSO je dejal, da je sklep naravnost neverjetna diskriminacija koroških Slovencev, ki še presega velikovško provokacijo. Posebno nerazumljiv je sklep zaradi tega, ker gre v Žitari vasi za šolo, ki je po zakonu dvojezična. Hkrati je sklep ponovno potrdilo za pravilnost odklonilnega stališča koroških Slovencev do sedmojuljske zakonodaje, ker ta potiska odgovornost za izpolnjevanje člena 7 državne pogodbe na občinsko raven, kjer pa to z restriktivnimi ukrepi onemogočajo. Nadalje je Zwitter dejal, da je ta ukrep eden najhujših primerov za to, kako daleč sega trostrankarski pakt in kako skušajo izvajati pritisk na koroške Slovence. Tako naravnost izziva koroške Slovence v konfrontacijo. Zveza slovenskih organizacij na Koroškem bo storila vse potrebne korake in bo najostreje protestirala pri pristojnih mesih, je rekel dr. Zwitter.

Predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev dr. Matevž Grile pa je imenoval žitrajški sklep ponoven dokaz očitne diskriminacije koroških Slovencev po velikovškem incidentu. Tako postopanje je samo nadaljnje potrdilo za to, da na koroškem enakopravnosti za Slovence ni. Slovenski osrednji organizaciji bosta morali storiti vse, da bosta s incidentom seznanili avstrijsko in mednarodno javnost, je dejal dr. Grile.

OBIRSKI SANKARSKI POKAL

v soboto 26. 12. 1981 na progi Peruč in v sredo 6. 1. 1982 pri Pistočniku.

Krajevno združenje ZSM Škocijan vabi na predvajanje filma

„KAPLAN MARTIN ČEDERMAC“

Film bodo predvajali v torek 5. januarja 1982 s pričetkom ob 20. uri v kulturnem domu Danica v Sentprimozu.

Katoliška prosveta in zveza katoliških izobražencev vabita na

NOVOLETNO SREČANJE

v Domu prosvete v Tinjah. O Slovenski ljudski pesmi bo v ponedeljek 4. januarja in v torek 5. januarja 1982 predavala dr. Zmaga Kumer.

Dijaški dom organiziral predavanje o slovenski zgodovini

Dijaški dom Slovenskega šolskega društva v Celovcu se že dalj časa prizadeva, da bi dijaška mladina bolj angažirano spremljala družbeno dogajanje pri nas na Koroškem. Prav v ta sklop spada tudi seznanjanje mladine z našo preteklo oz. polpreteklo zgodovino. Kajti le poznavanje naše zgodovine bo dajalo mlajšim rodovom tisto trdno hrbenico, ki jo bodo potrebovali v borbi za narodni obstoj. Predvsem kar se tiče naše polpretekle zgodovine moramo dostikrat ugotoviti, da učbeniki ne prikažejo resnično in celovito sliko razvoja slovenske manjšine na Koroškem.

Zaradi tega je vodstvo dijaškega doma v Celovcu na pobudo dijakov samih povabilo prejšnji teden priče tiste dobe, ko je slovenskemu narodu šlo za biti ali ne biti. Bivši dolgoletni predsednik glavnega odbora koroških partizanov v Ljubljani in koroški prvoborec inž. Pavle Zaucer-Matjaž je dijakom prikazal razvoj partizanskega odpora na Koroškem. V svojih izjavah je prikazal nacistični teror napram koroškim Slovincem,

Ustanovljen krajevni odbor ZSO v Žitari vasi

12. decembra je bila pri Sternu v Stari vasi ustanovna seja krajevnega odbora Zveze slovenskih organizacij. Na seji so razpravljali o številnih krajevnih gospodarskih problemih, med drugim tudi o potrebi otroškega vrta, o vprašanju domačih delovnih mest, o komunalnopolitičnih zadevah, s katerimi se bavijo mandatarji samostojne občinske liste, med drugim tudi o dvojezičnih napisih v novi ljudski šoli.

Na ustanovni seji je bil izvoljen tudi 6-članski odbor, ki ga sestavljajo predstavniki vseh področij na katerih deluje manjšina.

ki je našel višek v množični izselitvi 14. in 15. 4. 1942 ter nato odgovor v obliki oboroženega odpora. Tov. Zaucer-Matjaž je predvsem poudaril velikanski pomen koroških partizanov v antifašistični vojni zatiranju.

Način delovanja koroških partizanov ter sodelovanje s prebivalstvom je na živ način prikazal zdajšnji univerzitetni profesor ter bivši član partizanskega agitpropa tov. Cegnar Franček, ki je mladini prikazal, da je partizanstvo na Koroškem aktiviralo ne samo vse antifašistične in pozitivne sile, temveč tudi vse intelektualne in duhovne sposobnosti našega človeka. Pripovedoval je, kako so pripravljali mitinge, pisali članke in pesmi in ob tem predvsem poudaril, da tudi v partizanih ni manjkalo humor in razvedrilo.

Ob koncu je tov. Zaucer-Matjaž mladini obrazložil globlji pomen bralne značke Karla Prušnika-Gašperja ter jo pozval, da se vključijo v to akcijo, ki bo štartala ob drugi obletnici smrti Karla Prušnika-Gašperja. V četrtek dne 16. 12. 1981 pa je v dijaškem domu govoril mladini predsednik Zveze slovenskih izseljencev tov. Jože Partl, ki je prikazal predvsem izselitev 14. in 15. 4. 1942.

Obe predavanji sta ponovno dokazali, da naša mladina želi zvedeti čim več o naši zgodovini. Organizatorjem čestitamo. Upamo, da bodo v dijaškem domu v novem letu nadaljevali z podobnimi prireditvami.

Ob vstopu v novo leto

Neverjetno hitro je minilo leto in spet so pred nami božični prazniki in novo leto. To je sedaj tisti čas, ko med drugim izmenjavamo voščila z najboljšimi željami posameznikov, družin, podjetij, ustanov, organizacij, da bi srečno preživeli božične praznike ter bili uspešni v novem letu.

Božični prazniki so še vedno tisti prijetni čas, ki ga obhajamo v krogu družine, prijateljev in znancev. Vsaj enkrat na leto in to predvsem v tem času pridejo ljudje od blizu in daleč domov med svoje. Božični čas je torej praznik družine.

Kot vsako leto, tako tudi letos ob zatonu starega leta z upravičeno zaskrbljenostjo zremo v bodočnost. Mnogo smo slišali in brali, da se je položaj naše narodnostne skupnosti zboljšal, vendar temu le ni tako. Samo s tem, da so na žitrajški občini sklenili odstraniti dvojezične napise v njihovi šoli in da so Slovincem zadržali vstop v velikovško dvorano — oboje je brutalen primer diskriminacije koroških Slovencev — so ti-

sti ki se hvalijo o boljši atmosferi na Koroškem, sami sebe postavili na laž. Res radovedni in v skrbeh smo, kako se bo razvijal položaj v prihodnjem letu. Slej ko prej pa si koroški Slovenci prizadevamo, da bi živeli v naši ožji domovini v mirnem sožitju.

Prav tako imamo zlasti ob praznikih, ko je največ priložnosti in časa za branje, v mislih tudi veliko družino bralcev okoli našega glasila Slovenskega vestnika, ki se zelo prizadeva, da bi ustregel željam in težnjam našega ljudstva. Da pa bo mogoče izvrševati to plemenito nalogo, je pač potrebno, da ima čim več sodelavcev in dopisnikov, ki bodo na južnem Koroškem pomagali temeljito spoznavati naše kraje, ljudi in našo narodnopolitično situacijo sploh.

Ob tej priložnosti imamo prijetno dolžnost, da se vsem prizadevnim sodelavcem in dopisnikom iskreno zahvalimo za izkazano zvestobo in pomoč, da so pomagali sooblikovati in širiti naš list med našim ljudstvom in pa tudi izven naše dežele.

Na pragu novega leta tudi tokrat povežujemo našo zahvalo s prošnjo, da tudi v prihodnjem letu ostanete zvesti našemu listu, da bo še bolj glasilo nas vseh.

BOŽIČNICA

Prireditelj: SPD „Kočna“ v Svecah
Kraj: pri ADAMU v Svecah, v nedeljo, dne 27. 12. 1981, ob 18. uri.

Sodelujejo: otroška igralska skupina, mladinska instrumentalna skupina, mladi recitatorji, moški pevski zbor in tamburaši iz Loč

Menjava denarja

Stanje v torek 22. decembra 1981

Za 100 dinarjev dobite	33.00 šil.
Za 100 dinarjev plačate	37.00 šil.
Za 100 lir dobite	1.29 šil.
Za 100 lir plačate	1.38 šil.
Za 100 mark dobite	691.00 šil.
Za 100 mark plačate	707.30 šil.

Slovenski mandatarji niso klonili pritisku in vztrajno izpodbijali šovinistične argumente.

Značilno za vso sejo je bilo, da je debata o zadnjih dveh točkah, ki sta zadevale slovensko manjšino, trajala precej dalj kot obravnava prvih trinajst točk dnevnega reda.

nejših letih čas gotovo bolj zrel za takšne kočljive zadeve. El-frakcija je tedaj temu pritisku klonila in Kukovica je jasno izjavil, da ne zaradi tega, ker bi bilo to bolj pametno, temveč dejansko zaradi miru v občini, dokler se pač situacija ne izboljša. Javno je že tedaj občinskemu svetu povedal, da bo v notranjosti šole dal napraviti dvojezične oznake.

Ta velikodušna koncesija slovenskih mandatarjev je zastopnike večinskih strank zgleda še vzpodbudila v njihovi napadalnosti. Ko je uspelo preprečiti dvojezični napis zunaj, naj bi izginil tudi v notranjosti. Nekateri nestrpneži, ki imajo očitno zaslobo v občinskih frakcijah VP in SP, so na široko začele rovariti proti „nezaslišnem in samovoljnemu“ postopanju ravnatelja. Neka ženska je celo govorila o tem, da bi bilo treba vreči bombo v šolo.

BARANTANJE O NAPISIH

V občinskem predstojništvu so prišli do zaključka, da je treba postopanje ravnatelja „kaznovati“. Ponujali so Slovincem še „zadnjo šančo“: Dvojezične oznake v notranjosti lahko ostanejo, če slovenski mandatarji privolijo na nemški napis zunaj šole, če tega ne sprejmejo, zahteva občinski svet odstranitev dvojezičnih napisov v šoli. V tem predlogu občinskega predstavništva je zajeta že vsa skorumpirana in zlagana „demokratičnost“, ki obvladuje možgane nekaterih „domovinizvestih“ mandatarjev na Koroškem. Če se Slovenci poslužijo samoumevnih in ustavnih zakonov, ki jih imajo, je na Koroškem o tem

gubil. „Mi toleriramo napise znotraj, vi pa nemškega zunaj! Mi vam pridemo naproti, pa nam še vi pridite nekaj naproti, le v kompromisih je rešitev, so govorili občinski možje in žene. Frakcijski vodja socialistov Pelpnar pa se je upal celo trditi, da napisi v notranjosti šole sploh niso predpisani, zato bi bil njihov nadaljnji obstoj že ustrešljiv korak (toliko, da ni rekel, da bi bila ta samoumevna pravica že pospeševanje manjšine).

SLOVENSKI MANDATARJI DAJO POLITIČNI POUK

Zato so vsi po vrsti kar strmeli, ko so jim odborniki EL vsi po vrsti dali političen pouk iz zgodovine in demokratičnega pojmovanja narodnostnega vprašanja. Tinej Hribnik jim je tolmačil samoumevnost teh pravic na podlagi državne pogodbe, apeliral je na njihovo toleranco in jim bral iz poročila deželnega šolskega sveta l. 1946, ko je ta jasno povedal, da so predvsem stari nacisti tisti, ki skušajo odpraviti dvojezično šolstvo. Joško Urh, najstarejši med občinskimi mandatarji, star partizan, je občinski svet vprašal, ali smo spet v Hitlerjevem času, da je treba odstranjevati slovensko pisano besedo, ali bodo spet začeli preganjati Slovence? Frakcijski vodja, ravnatelj Franci Kukovica, pa jim je na široko tolmačil stališče, da naj za pravice ne bi bilo treba prositi, temveč da so to stvari, ki bi se jih bilo mogoče brez diskusije poslužiti in uporabljati. Popolna tišina je vladala v sobi, ko je tolmačil Kreiskyjevo stališče, da manjšina za

zunanjetrgovinska družba z o. j.
s svojimi družbami:

IPH Holzindustrie

Trgovinska Komanditna družba

in

IPH Holzindustrie

Komanditna družba za proizvodnjo pohištva
ŽITARA VAS

s sedežem: **CELOVEC, PARADEISERGASSE 9/II.**
telefon: (0 42 22) 71 9 81-0*
telex: 42 304

ŽELI SVOJIM POSLOVNIM PRIJATELJEM
VESELE PRAZNIKE IN USPEHA POLNO LETO
1 9 8 2

Licht ins Dunkel

Nicht nur im Jahr der Behinderten, sondern alle Jahre wieder hilft elektrischer Strom das Los der Betroffenen zu lindern, das Leben zu meistern.

Die Österreichische Draukraftwerke AG stellt heuer anstatt der bisher üblichen Weihnachtsglückwunschkarten und Weihnachtsgeschenke einen namhaften Betrag der Aktion „Licht ins Dunkel“ zugunsten behinderter Kinder zur Verfügung.

Wir sind sicher, daß Sie für diese karitative Maßnahme Verständnis haben.

Wir wünschen Ihnen auf diesem Wege ein frohes Fest und ein glückliches neues Jahr!

Österreichische Draukraftwerke AG, Klagenfurt

ZA BOŽIČ
URE RAZMIŠLJANJA

ZU
WEIHNACHTEN
STUNDEN DER BESINNUNG

ZA NOVO LETO
ZAHVALA ZA VAŠE ZAUPANJE

ZUM JAHRESWECHSEL
DANK FÜR IHR VERTRAUEN

V NOVEM LETU
ZDRAVJE, USPEH IN ŠE
NAPREJ TAKO PRIJETNO
SODELOVANJE

ZUM NEUEN JAHR
GESUNDHEIT, ERFOLG
UND WEITERE GUTE
ZUSAMMENARBEIT

ŽELI
WÜNSCHT

A-9020 Klagenfurt
Linsengasse 59
Tel. 0 42 22/86 0 96 (55 2 65)

Vsem delavcem in prijateljem prijetne praznike in obilo uspeha
v novem letu želi

T E S A R S T V O
GASSER
BILČOVŠ, tel. (0 42 28) 22 19

**SLOVENSKO PROSVETNO
DRUŠTVO „DANICA“** v Šentvidu
v Podjuni

želi vsem znancem, prijateljem, članom in podpornikom vesele božične praznike in srečno novo leto.

Obenem se zahvaljujemo vsem, ki so kakorkoli prispevali k izgradnji in opremlitvi našega Kulturnega doma v Šentprimozu.

Odbor

Prijetne praznike
in srečno
novo leto
želijo

Malejevi
NASLEDNIKI

TRGOVINA
GOSTILNA
IN BENCINSKA ČRPALKA

V BRODEH POD LJUBELJEM

Prijetne praznike in uspešno
novo leto 1982

gostilna pri
„**Tišlarju**“
družina Gabriel

ŠT. JANŽ v ROŽU, p. Svetna vas
telefon (0 42 28) 26 01

Vsem članom in prijateljem slovenske
kulturno-prosvetne dejavnosti
vesele božične praznike
in uspešno novo leto

želi

Slovensko
prosvetno društvo
„**JEPA-BAŠKO JEZERO**“

Odpirla sem salon

BIO-KOSMETIK MIŠA

Celovec, Schüttgasse 5, telefon (0 42 22)
85 9 33 (od ponedeljka do petka od 9 do
15 ure ter po dogovoru)

ter želim prijetne božične praznike
in srečno novo leto

MIŠA WARASCH

PRIJETNE PRAZNIKE
TER ZDRAVO IN USPEŠNO
NOVO LETO

ŽELI VSEM IGRALCEM,
ČLANOM IN PRIJATELJEM

SAK

Trgovina s čevlji

Anton Koren

Št. Jakob v R., tel. (0 42 53) 620

želi cenjenim odjemalcem, prijateljem in
planincem prijetne božične praznike
in uspešno novo leto

Vesele božične praznike in srečno novo leto želi vsem svojim članom,
kupcem in prijateljem

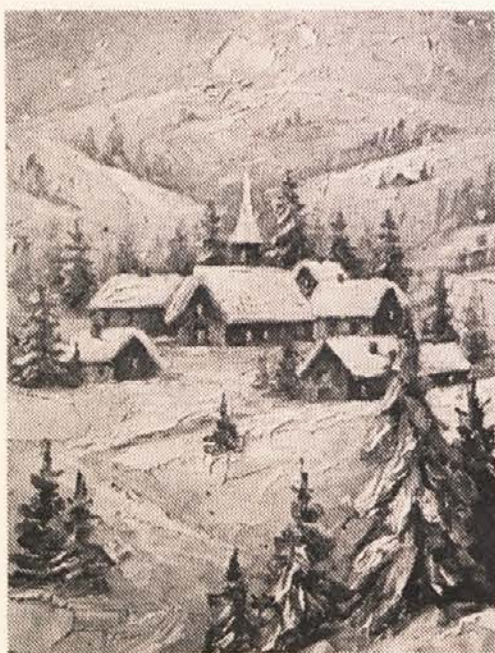
**Kmečko gospodarska zadruga
Pliberk**

s poslovalnicama v ŠMIHELU
in ŽVABEKU

*Vesele božične praznike
in uspešno novo leto želijo*

družine RUTAR družina SIENČNIK

DOBRLA VAS — ŽITARA VAS — KLOPINJSKO JEZERO

RUTAR CENTER
POHIŠTVO — ELEKTRO
DOBRLA VAS

HOTEL — TRGOVINA — LIDO
DOBRLA VAS

TRANSPORTNO PODJETJE
DOBRLA VAS

SUPERMARKET — CAFE
KLOPINJSKO JEZERO

TRGOVINA — GOSTILNA
ŽITARA VAS

Prijetne praznike in srečno novo leto
želi vsem poslovnim partnerjem

Posojilnica ŠMIHEL

Za praznike mnogo za-
dovoljstva in obilo
uspehov v novem letu
želi

DR. FRANCI ZWITTER
ODVETNIK

Celovec, Paulitschgasse 5-7

Vsem cenjenim odjemalcem,
znancem in prijateljem
želi
blagoslovljene božične praznike
in srečno novo leto

Franz Stern

ESSO-ČRPALKA ZA BENCIN

ŽELEZNA KAPLA
tel. 0 42 38/305

Zadovoljne
božične
praznike
in uspešno
novo leto!

Janez Weiss

KROJAŠTVO

ŠT. JANŽ V ROŽU
telefon (0 42 28) 23 01

Podružnica **C E L O V E C**
Spittalgasse 12
tel. (0 42 22) 72 4 35

Veletrgovina (Supermarket)

Valentin in Angela

BLAŽEJ

Pliberk/Bleiburg

Podjetje Vam nudi naj-
ugodnejše vse potrebščine
za gospodinjstvo in
gospodarstvo

Zvestim odjemalcem
vesele božične praznike
in uspehov polno
novo leto 1982!

Podjetje za električne instala-
cije vseh vrst in izdelavo moder-
nih stikalnih naprav

Strokovna
elektrotrgovina

Ing. T. Schlapper

ŠT. JAKOB V ROŽU
telefon (0 42 53) 216

želi vsem odjemalcem in naroč-
nikom vesele božične praznike
in srečno novo leto

Vesel božič in srečno novo leto
vsem gostom in prijateljem
naše hiše

HOTEL - RESTAVRACIJA

BREZNIK

PLIBERK - BLEIBURG

Vesele praznike
in srečno novo leto
želi
vsem odjemalcem

TRGOVINA **Kušej** ŠMIHEL

in **SPAR** PLIBERK

CARIMPEX

VELETRGOVINA S POHIŠTVOM

I Z V O Z
U V O Z
T R A N Z I T

CELOVEC - KLAGENFURT

Gabelsbergerstraße 24
telefon (0 42 22) 82 4 98

TRGOVINA S STROJI

MAKS TRAUN

PLIBERK BLEIBURG

ŽELI POSLOVNIM
PRIJATELJEM
VESELE PRAZNIKE
IN USPEHOV
POLNO
NOVO LETO

Trgovina nudi po ugodnih
cenah in plačilnih pogojih
● kmetijsko stroje
● šivalne stroje
● radioaparate
● kolesa in motorna kolesa

Blagoslovljene božične praznike
in zdravo novo leto želi

T R G O V I N A

KRIVOGRAD

ŠMIHEL PRI PLIBERKU

VSEM PEVKAM IN PEVCEM
TER PRIJATELJEM NAŠE PESMI
PRIJETNE PRAZNIKE IN ZADOVOLJNO
NOVO LETO ŽELIJO

PEVOVODJE

Slovenske prosvetne zveze
in včlanjenih društev

Zadovoljne božične praznike in srečno novo leto želi

Mihael ANTONIČ

TRGOVINA
HOTEL

REKA PRI ŠT. JAKOB V ROŽU

GOSTIŠČE - PENZION

Milan Wutte

VESELE OB ZABLATNIŠKEM JEZERU

želi vesele praznike
in srečno novo leto
ter se priporoča
za vse gostinske usluge

VESEL BOŽIČ IN SREČNO NOVO LETO ŽELI

GOSTIŠČE

JUENA

ALOJZ IN LENKA GREGORIČ ČEPIČE - GLOBASNICA

Vsem prijateljem, znancem in
poslovnim partnerjem
prijetne praznike in uspešno 1982!

DR. VELIK

produksijska in trgovska družba

Borovlje - Celovec

VSEM PRIJATELJEM, SODELAVCEM, ODJEMALCEM IN KUPCEM
ŽELIMO VESEL BOŽIČ IN SREČNO NOVO LETO 1982

topsport

tovarna športnih izdelkov
in športnih rokavic

Tudi v letu 1982 se Vam priporočamo
z našo trgovino v tovarni
ki Vam ugodno nudi

- smuči
- vezi
- smučarsko obleko
- rokavice
- očala in drugo

Uspešno leto 1982 vsem članom
in prijateljem

Slovensko prosvetno društvo

„ZARJA“

Železna Kapla

LESNA TRGOVINA IN ŽAGA

TRAMPUS

NONČA VAS - PLIBERK
EINERSDORF - BLEIBURG

želi vsem, ki se poslovno pove-
zujejo s podjetjem, veseli božič
in srečno ter zadovoljno novo
leto 1982

ELEKTRO-SUPANZ

BRANČA VAS PRI BILČOVSU
telefon (0 42 28) 22 97

želi cenjenim odjemalcem, znancem in prijateljem
prijetne božične praznike in uspešno novo leto!

Vsem poslovnim prijateljem
in znancem želi

VESEL BOŽIČ
IN USPEHOV POLNO
NOVO LETO 1982

družina

Štefan Gregorič

- sanitarne in
- vodovodne naprave
- centralne kurjave
- kovaštvo

**MALA VAS 5
9142 GLOBASNICA**

GRADBENO PODJETJE

**FRANC
BEGUSCH**

BISTRICA V ROŽU, tel. (0 42 28) 20 46
CELOVEC, Wiegelegasse 20, tel. (0 42 22) 22 7 70

ŽELI VSEM NAROČNIKOM IN POSLOVNIM PRIJATELJEM
PRIJETNE BOŽIČNE PRAZNIKE TER USPEŠNO NOVO LETO!

Vsem cenjenim odjemalcem, znancem in prija-
teljem želi vesele praznike in srečno novo leto

Trgovina Ogris-Martič

trafika in tujske sobe

BILČOVŠ

telefon (0 42 28) 22 51

VSEM DELAVCEM IN POSLOVNIM PRIJATELJEM
PRIJETNE PRAZNIKE IN OBILO USPEHA V NOVEM LETU 1982 ŽELI

GRADBENI MOJSTER

**ING.
ALOJZ MERTEL**

9232 ROŽEK, tel. (0 42 74) 27 25

Vesele praznike
ter

srečno in uspešno novo leto
vam želi

**ee
elektro
enzi**

PLIBERK - BLEIBURG

telefon (0 42 35) 22 92

A&O samopostrežna trgovina
gostilna s tujskimi sobami

Janko Ogris

V BILČOVŠU
telefon (0 42 28) 22 49

Vsem cenjenim odjemalcem,
gostom in prijateljem ter
bivšim sotrpinom izseljencem
vesele praznike
in srečno novo leto!

**SLOVENSKO
ČEBELARSKO DRUŠTVO
ŠMIHEL**

želi
vsem čebelarjem in prijateljem tu in
onstran meje

vesele praznike in medeno leto 1982!

Vsem prijateljem in znancem ter
občanom pliberške občine želi vesele
božične praznike in uspeha polno
novo leto

mestni svetnik
STANKO VAVTI
z družino

Pot v neznano

Sonce iz brezoblačnega, temnomodrega neba, temperatura nekaj pod ničlo in praviljično pobeljena pokrajina naju je spremljala proti Bleščici. Slovensko planinsko društvo je vabilo na „pot v neznano“ z dokaj suho pripombo — „ob vsakem vremenu“. In že sva s hčerko na poti proti našemu planinskemu domu. Zapletena v pogovor, sva kmalu dosegla Kopanje, odkoder pa je zmanjkalo zoranice in le zasnila gaz je vodila naprej. Navaden zemljan bi verjetno pomilovalno pogledal iz tople sobe na „uboga dva“, ki jo tolčeta po zasneženih poti v gozd. Ko pa bi isti zemljan videl obema v lice bi se resda sila čutil, mesto mrkih, trudnih obrazov bi videl v njih nasmeh in eno samo dobro voljo. Saj pravim, da so planinci čudni ljudje, toda tudi samo krvavi pod kožo. Malo pred kočo še

sledi divjadi ni opaziti. Obdaja nas globoka tišina, le drevesa tu in tam zaječijo pod težo snega. Hipoma vzleti iz grmovja črni vran in njegov krik se razlega nekam zaspano po zimskem gozdu. In enako ptiču pohitijo tudi naše misli visoko pod temnomodro nebo. Spomini se porajajo. „Tiho četa gre...“ Tako so se nekoč vlekli do smrti utrjena telesa skozi metrske nasipe snega — ozebla, lačna, žejna, čestokrat brez žarka upanja, a kljub vsemu prevzeta od ene same želje — preživeti! In danes? Danes živimo v miru — vsaj navidezno, kajti v arzenalih svetovnih sil se grmadu orožje, hujše in strašnejše od vsega dosedanjega. Atomska bomba ne zadostuje več, potrebna je nevtronska, ki naj bi podesetorila, ja postotila število žrtev, ubitih tam v Hirošimi ali Nagasaki-ju. Medtem ko

seže strah...! Lubotov glas me zdrani iz črnotemnih misli: „vidiš tam Osojske Ture, ta in oni vrh...“ Čudovit je pogled z vrha v dolino. Baško jezero, smaragdno zeleno, Beljak kakor speče mesto iz pravljice „Trnjalice“ in naprej hribi, gorovja — vse se zdi praviljično, začarano v snežni belini — božji mir vse naokrog. Še in še vsrkavam nepopisno lepoto vase, blagrujem človeka, ki sem ga pravkar še preklel in strastno želim, da bi ljudje vsega sveta občutili to, kar doživljam v teh trenutkih jaz. Dospeli smo do lovske kočice. Kot v pravljici se nam dozdeva sredi vi-

Slovenski atletski klub vabi na

SAK ples

v soboto, dne 26. 12. 1981, ob 20. uri v hotelu „Obir“ v Zeleni Kapli.

Igra: Planinski sekstet

sokih, zasneženih smrek, lese so zaprte in zaman pričakujem, da bi se iz nizkega dimnika privalil dim. Ob glasnem govorjenju imaš slabo vest, češ da kalíš neskončni mir gora, ki počivajo v zimskem spanju.

Urni nog se vračamo na Bleščico, kjer nas pričakuje vesela družba. Marljivi mizar Rassing je medtem končal svoje delo, Tonči smejočega obraza servira omlete, ki so se mu res dobro posrečile in Igor se pridno vežba v pomivanju posode, zraven pa pripoveduje od izleta na Komnico. V mraku se odpravimo na pot domov; spremlja nas pesem, dobra volja in nekaj svetlobnih raket je namenjeno enemu izmed nas, ki praznuje svoj rojstni dan. Zares, ta dan mi je bil najlepše darilo.

Č. F.

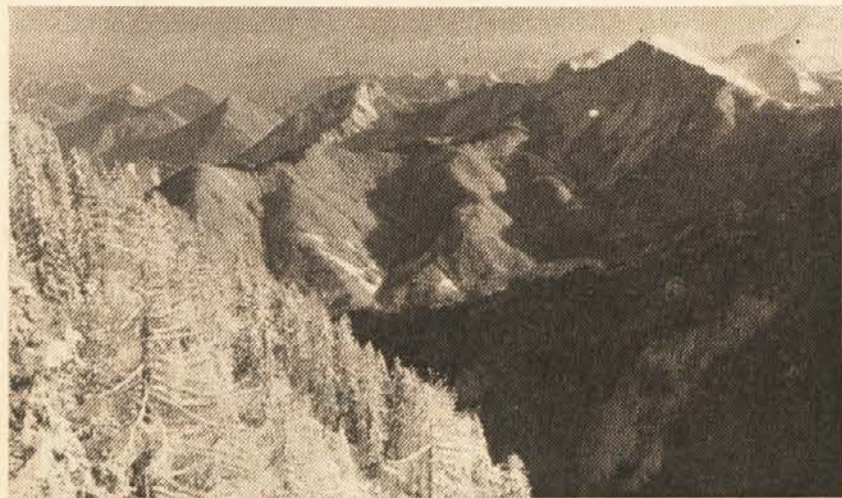
Plodno sodelovanje

Pred kratkim so se v Ljubljani sestali zastopniki zamejskih športnih organizacij s predstavniki Zveze telesnokulturnih organizacij Slovenije. Ti sestanki so vsako leto in so že postali tradicija. Slovensko športno zvezo v Celovcu je zastopal predsednik Danilo Prusnik, Združenje slovenskih športnih društev v Italiji pa zredsednik Odo Kalan.

Sejo je vodil in sklical predsednik ZTKOS Zoran Naprudnik. Na seji je bil navzoč tudi direktor Šolskega centra za telesno vzgojo, tovariš Prešeren.

Skupno so pregledali delo v letošnjem letu in ugotovili, da je bilo sodelovanje med matično deželo in zamejskim športom plodno ter da je mnogo prispevalo v korist zamejskega športa.

V tem smislu mislijo delo nadaljevati tudi v prihodnosti, zlasti bo veljala največja skupna skrb šolanju in izpopolnjevanju strokovnih kadrov v organizaciji Šolskega centra za telesno vzgojo v Ljubljani.

nekaj posnetkov za družinski album in že sva „doma“. Lubo se dela silno zaposlenega, Tonči v obligatnem predpasniku se še mnogo bolj prepričljivo suče okoli štedilnika — hmmm odkoder nebeško dišijo praženi kotleti. Za povedati si imamo nič koliko, saj se že skoro mesec dni nisimo več videli. Toda Lubo sili k dnevnemu redu: oni so šli na Komnico, mi pa gremo gor, na ono kočico. Kdo oni? Kakšno kočico? „No ja Peter, Igor in...“ nas pa čaka lovska kočica g. Schnatter-ja. V naslednjem hipu je nas trojica že „požrla“ zasneženi gozd. Po številnih serpentinah se vije novozgrajena cesta proti vrhu. Snega je vedno več — gazimo po celem — še

na enem koncu zemeljske oble gladuje milijonske množice, se na drugem delu trudi človeški genij za še učinkovitejšo uničenje vsega, doslej ustvarjenega. Vera v človeka se maja ob takih misli, bližnji Božični mir, ki se z glasnim hrupom oznanja po našem, menda visoko civiliziranem svetu, se zdi navzlic temu ena sama, velika laž, ena sama hinavščina. Javna občila nas opozarjajo prav v teh dneh na ljudi, ki živijo v nesvečeni, katerih življenjski prostor meri dva krat dva metra... Zdrznem se ob misli, koliko prostornine da preostaja nam? „Povej mi mesto na svetu, ki ga ne doseže ena izmed onih super-raket veselil, pokaži mi košček, kamor ne

VABILO NA 7. NOVOLETNI MEDNARODNI namiznoteniški turnir

ki ga prireja v nedeljo 3. januarja 1982 Športno društvo v Selah pod pokroviteljstvom Slovenske športne zveze v Celovcu.

Tekmovalo se bo v štirih skupinah:

- v skupini A tekmujejo moški igralci iz inozemstva in igralci, ki tekmujejo v koroškem prvenstvu.
- v skupini B tekmujejo moški igralci 1. in 2. razreda ter začetniki (brez inozemske udeležbe).
- v skupini C nastopajo dekleta (tudi inozemska udeležba).
- v skupini D pa moške dvojice.

Otvoritev noveletnega namiznoteniškega turnirja bo v nedeljo 3. januarja 1982 ob 8.30 uri v farni dvorani v Selah. Prijave pošljite do 31. decembra 1981 na sledeči naslov: Mirko Oraž, Unterbergner Straža 17, A-9170 Borovlje/Ferlach.

Poznejše prijave so možne samo, če je še kaj prosto. Izžrebanje tekmovalcev bo 2. januarja 1982 ob 20. uri v farni dvorani v Selah.

Vodstvo turnirja: Mirko Oraž

Glavni sodnik: Klaus Grumet, MUBA-predsednik KNTZ

Prijavnina: 30 šilingov

Igra se po izločilnem sistemu (pravilnik Avstr. namiznoteniške zveze).

Nagrajevanje sledi po finalnih tekmah. Pripravljene so lepe nagrade.

Prireditelj ne jamči za izgubljene predmete.

Slovenska športna zveza

DSG Sele-Zell

KANALSKA DOLINA

Zapostavljanje slovenske narodne skupnosti

V Kanalski dolini se v zadnjih letih poraja živahna slovenska kulturna dejavnost — petje, folklor, šport in tečajji slovenskega jezika. Vse to kaže nekakšno slovensko renesanso v tej dolini. Velike težave pri tem razvoju pa delata dve radijski postaji — Val Canale in Carincia, ki oddajata le v italijanskem in nemškem jeziku. Slovenske besede se poslužujeta le izjemoma. Zanimivo je, da se postaji poslužujeta tudi pristnih slovenskih melodij, ki pa so podane samo v instrumentalni obliki. Slovenske besede kot take se na valovih obeh omenjenih postaj dosledno izogibajo. Valov tretjega višarskega oddajnika radio Trsta A, ki deluje že preko 30 let pa v Kanalski dolini naenkrat ne morejo več sprejemati. Te oddaje, ki so namenjene Slovincem, Slovenci v Kanalski dolini ne slišijo več. Upravičeno se sprašujejo, ali sta zgoraj omenjena oddajnika premočna in namenoma naravnana na isto valovno dolžino? Položaj za Slovence v Kanalski dolini je torej takšen, da slovenskih oddaj, ki so bile zelo priljubljene, ni več moč sprejemati. Kljub protestom pa je ostalo pri starem. Ravno če gre za takomenovane „komercialne“ oddaje, pa bi bilo vsekakor treba upoštevati želje konzumentov vseh narodnosti Kanalske doline.

Smučarski tečaj Slovenske športne zveze

SSZ vabi, kot že leta poprej, tudi letos na enotedenski smučarski tečaj, ki bo v semestrskih počitnicah in sicer od nedelje 7. do sobote 13. februarja 1982.

Tečaj v južnotirolskem centru Kronplatz / Plan de Corones. Tečajniki bodo bivali v penzionu Rainegg (Agstner) in v sosednjem športnem hotelu Keil (dvo- in troposteljne sobe s prho in WC) v kraju Oberlang ob vznožju nad 2000 m visoke zasnežene planote s številnimi žičnicami, vlečnicami in sedežnicami.

Polovični penzion (prenočišče, zajtrk, večerja) znaša 23.000 lir na dan. Otroci do 12 let imajo 30 odstotkov popusta.

Za enoposteljno sobo je treba doplačati 2.000, za troposteljno sobo pa 2.000 lir za tretjo osebo manj.

Za tedensko vozovnico (vsi lifti in skibus — blizu bivališča) bo treba odšteti 65.000 lir; otroci do 14 let imajo 30 % popusta, otroci do 6 let približno 50 % in seniorji (izkaznica) 20 % popusta.

Udeleženci tečaja bodo imeli v dopoldanskih urah pouk v smučanju pod strokovnim vodstvom. Udeležba šole smučanja je prostovoljna. Število udeležencev je omejeno na 50 oseb.

Anteresenti naj se prijavijo najkasneje do 27. januarja 1982, s prenakazilom prijavnine v znesku 500 šilingov na konto Slovenske športne zveze (2911) pri Posojilnici Celovec (4478030).

Od prenakazanega zneska se bo odtegnilo 100 šilingov na osebo za smučarsko šolo, ostali znesek se bo upošteval kot akontacija pri penzionu. V primeru odsotnosti (brez utemeljenega vzroka) zapade prijavnina.

Podrobnejše informacije bodo prijavitelji prejeli po 27. jan. 1982.

Slovensko prosvetno društvo „Rož“ v Šentjakobu v Rožu vabi na

PLES

na Štefanovo, v soboto 26. decembra 1981 ob 19.30 uri v kulturnem domu v Šentjakobu v Rožu.

Za zabavo bo skrbel znani ansambel „Dobraški kvintet“ Prirčno vabljeni!

Slovenska prosvetna zveza vabi na ogled mladinske igre Pavla Golie

„JURČEK“

v Cankarjevem domu v Ljubljani, v torek 29. decembra 1981 ob 16.30 uri popoldne. Odhod z avtobusom iz Gasometergasse 10 ob 14. uri popoldne. Cena prevoza in vstopnice znaša 110 šilingov.

Prijave na SPZ, tel.: 0 42 22 - 32 5 94 ali 0 42 22 - 33 1 08

Mešani pevski zbor „Podjuna“ v Pliberku vabi na

SILVESTROVANJE

v četrtek 31. decembra 1981 ob 20. uri v dvorani Schwarzl v Pliberku.

Za ples igra ansambel

„Planinski sekstet“

Slovensko prosvetno društvo „Vrtača“ v Slovenjem Plajberku vabi na

DRUŽABNI VEČER

v soboto 26. decembra 1981 ob 19.30 uri v gostilni „Folta“ v Slovenjem Plajberku.

Igra „PRI HRASTOVH“

Prireditelj: KPD „Planina“ v Selah
Kraj: Farna dvorana v Selah
Čas: sobota 26. 12. 1981 (na Štefanovo) ob 14. uri

Nastopajo igralci domačega društva.

ORF — KOROŠKI RADIO SLOVENSKE ODDAJE

PETEK, 25. 12.: 7.05 Božični nagovor krškega škofa — Te den je svet, te den je vasa.

SOBOTA, 26. 12.: 7.05 Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

NEDELJA, 27. 12.: 7.05 Duhovna misel — Naj pesmica naša darilo vam bo.

PONEDELJEK, 28. 12.: 14.10 Koroški obzornik — Napoved sporeda — Mladina se predstavlja — posnetki s srečanja mladinskih skupin v Borovljah 15. 11. 81.

TOREK, 29. 12.: 9.30 Še mi hitimo k jasli — (otroci pojo božične pesmi) — 14.10 Koroški obzornik — Popevke — Zanimalo vas bo.

SREDA, 30. 12.: 14.10 Koroški obzornik — M. Merlak: Naj srca vsa pojo (božična lirika) — Veseli zvoki.

ČETRTEK, 31. 12.: 14.10 Koroški obzornik — Naj z mladimi končamo staro leto: Jagodani.

PETEK, 1. 1. 1982: 7.05 Novoletni nagovor škofa dr. Egona Kapellarija — Za dobro voljo in Novo leto.

SOBOTA, 2. 1. 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

NEDELJA, 3. 1.: 7.05 Duhovna misel — Naj pesmica naša darilo vam bo.

PONEDELJEK, 4. 1.: 14.10 Koroški obzornik — Napoved sporeda — Iz ljudstva za ljudstvo: Triljaljevske koledovanje na Radiu.

Otroci vabijo na božično igrico

TRIJE PASTIRJI

na Štefanovo, 26. decembra 1981 ob 10.30 uri (po drugi maši) v kulturnem domu na Radišah.

Vesele božične praznike in uspešno novo leto želi Slovensko prosvetno društvo „Radiše“

šah. — 16.00 Slovenska šolska oddaja (Gustav Januš: Prvi slovenski zapiski — za šolarje od 4.—8. šolske stopnje).

TOREK, 5. 1.: 9.30 Land an der Drau — Dežela ob Dravi — 14.10 Koroški obzornik — St. Premrl: Božične skrivnosti. Samospeli za bariton in klavir. Poje A. Feinig — Otroci, poslušajte!

SREDA, 6. 1.: 7.05 Duhovna misel — Splet božičnih pesmi (poje mešani zbor graških študentov).

ČETRTEK, 7. 1.: 14.10 Koroški obzornik — Glasbeni mojstri.

Knjiga - najlepše darilo

- Florjan Lipuš: Zmote dijaka Tjaža, predgovor Peter Handke, 192 str. šil. 130
- Marica Kulnig in Zorka Loiskandl-Weiss: TAI, Wenn Tränen erzählen - Quando lacrime raccontano - Kadar solze pripovedujejo šil. 115
- Valentin Polanšek: Bratovska jesen šil. 145
- Zbirka Vorančevih del: Doberdob, Samorastniki, Nicina, Požganica, Jamnica, vse skupaj šil. 850

Vsem prijateljem dobre knjige zadovoljne praznike in srečno ter uspešno novo leto!

KNJIGARNA

Naša knjiga

CELOVEC, PAULITSCHGASSE 5-7

PRIJETNE
PRAZNIKE
IN MNOGO USPEHA
V NOVE LETU

ŽELI

TISKARNA

Založniške in tiskarske družbe z o. j.

DRAVA

BOROVlje Dollichg. 4
telefon 22 50
PODLJUBELJ telefon 22 32

Tiskamo in dobavimo Vam: vse vrste poslovnih in osebnih tiskovin v najkrajšem dobavnem roku

V Pliberku gradijo novo zadrugo

Že daleč naokoli je znano, da so se odgovorni v pliberški zadrugi odločili razširiti ponudbo ter odjemalcem zboljšati servis. Že nekaj let so se bavili z vprašanjem kako postati bolj konkurenčni in kako priti iz rdečih števil. V šmihelski filiali zadruga so sredi letošnjega leta odprli preurejeno zadrugo, v Pliberku samem pa so se odločili postaviti novo poslopje z najširšo ponudbo za kmetijstvo in gospodarstvo.

Šmihelska zadruga ima že od nekdaj široko zaledje in je dobro poslovala. S preureditvijo garaže v prodajni prostor z drobnim blagom so

železniška proga tik za zadrugo, premišljujejo tudi o tem, ali ne bi urečili prekladanje blaga iz železnice kar v posebnem oddelku, v katerega se

V neposredni bližini novega poslopja Posojilnice gradijo v Pliberku zadrugniki novo poslopje zadruga s skladiščem. Konec zadnjega tedna so si ogledali gradbišče tudi zastopniki gospodarskega odbora Zveze slovenskih organizacij in krajevnega odbora ZSO iz Pliberka.

v letošnjem letu imeli srečno roko, saj so v preteklih mesecih znali občutno dvigniti promet. Za kmeta je seveda bolj ugodno, če poleg kmetijskih potrebščin dobi v istem poslopiju tudi še blago za vsakdanjo rabo in celo živila. V Pliberku nameravajo napraviti korak v isto smer, samo v veliko večjem obsegu. Zadruga naj bi se ravnala po sodobnih potrebah potrošnikov, hkrati pa ta razvoj upošteva dejstvo, da zadruga ne more živeti zgolj od kmeta. Tako so se odgovorni zadrugniki v Pliberku odločili, da bodo postavili novo poslopje s skladiščem, ki naj nudi odjemalcem vse od kmetijskega blaga, preko gospodinjstvih potrebščin, do bele kovine in inštalacijskega in električnega blaga.

Prepričani so, da bo takšna razširjena in posodobljena oblika zadruga bolj ustrezala potrebam kupcev. V kleti novega poslopja bo skladišče, pritličje, ki je malo višje od ceste, bo služilo kot prodajalna površina, v prvem nadstropju pa bodo uredili pisarne in upravo, ter deloma tudi trgovino. Nova zadruga, ki jo gradijo v neposredni bližini starega poslopja, leži prometno zelo ugodno. Ker je

neposredno pripelje vagon.

Za postavitev poslopja v surovem stanju so načrtovali 3 milijone šilingov investicij, zadrugniki pa se zelo veselijo, da jim je uspelo te stroške znatno znižati. Deloma so prijeli sami za delo in pomagali pri gradnji, nekateri pa so se izkazali tudi z materialno podporo, predvsem z lesom. Ta samoiniciativa je prisotna na raz-

V Šmihelu so že sredi leta 1981 odprli razširjeno Zadrugo, ki ima sedaj za odjemalce pestrejšo ponudbo

nih področjih, tudi na finančnem področju se zadrugniki trudijo, da bi čim več prispevali. Tako so dobili od urada zveznega kanclerja 600.000 šilingov podpore, pod pogojem, da sami prispevajo isto višino denarja. Prav tako pa je iniciativnim Pliberčanom stala ob strani Zadruga zveza, ki je prevzela jamstvo za najeti denar, ki ga potrebujejo za gradnjo.

Novi predsednik zadruga inž. Fric Kapun je dejal, da se zadrugniki zavedajo, koliko odgovornosti sloni na pretežno mladem kadru zadruga. Pod vodstvom poslovede Stankota Čika dela v pliberški zadrugi skupno 8 nastavljencev, ki so z močnim idealizmom na delu, ker se zavedajo gospodarskega pomena zadruga za razvoj slovenske narodnosti v tem področju. Povezava med zagonom mladih uslužbencev in izkušnostjo starejših zadrugnikov z novim pristopom v zadrugni in trgovski politiki, naj bo podlaga za uspešno delovanje v bodočnosti.

Postrežba v domačem slovenskem jeziku ni samo podlaga za dober odnos do prebivalstva iz najbližje okolice, temveč pritegne tudi veliko število odjemalcev iz sosednje Slovenije, predvsem iz Mežiške doline. Precejšen delež prometa je šel v zadnjih letih nedvomno tudi v sosednjo Slovenijo. Zato si pliberški zadrugniki želijo čim prej spremembo carinskih ukrepov s strani Jugoslavije. Zavedajo se velikega pomena jugoslovanskih kupcev za uspešno delovanje svojega podjetja.

Toda zadrugi v Pliberku je že v teku letošnjega leta uspelo skoraj podvojiti promet zadruga, predvsem zaradi tega, ker so razširili ponudbo, povečali zalogo ter prilagodili cene ostalemu trgu. Tako jim je bilo mogoče zadovoljivo napredovati. Zaradi tega že težko čakajo na otvoritev nove zadruga, ki naj bi bila zgotovljena že v teku prihodnjega leta. Saj sedanje preutesnjene razmere ne dopuščajo še znatnejšega povišanja prometa.

Posojilnica Bilčovs dobi nove prostore

Promet v bilčovski posojilnici in zadrugi je v zadnjih letih stalno naraščal. Od nekdanjega nedeljskega poslovanja so se razvili v gospodarsko enoto, ki deluje z dvema nastavljencema vsak delavnik. Sedaj pa so se odločili, da bodo razširili tudi obstoječe poslopje in sodobno uredili denarno poslovanje.

Posojilnica v Bilčovsu bo kmalu v novih prostorih

Že sredi prihodnjega leta hočejo delovati v obnovljenem in moderno urejenem poslopiju. V tem koraku vidijo tudi najboljšo obliko, kako praznovati 70. obletnico ustanovitve Posojilnice, ki bo prihodnje leto. Posojilnica je začela poslovati leta 1912, med pobudniki pa je bil tudi umrl Janko Ogris, stari Miklavž iz Bilčovsa. Po drugi svetovni vojni se je pridružila posojilnici še zadruga, pred približno petnajstimi leti pa je začela delovati tudi bencinska črpalka. Tako se je s časom posojilnica razvila v vsestransko in pomembno gospodarsko ustanovo tega predela Gur.

Z razvojem prometa so postajali prostori vedno tesnejši in posebno za posojilnico so bili zelo neugodni pogoji. Z razvojem turizma in s pospešenim delovanjem menjalnice je to postajalo vedno bolj očitno. Slovenska gospodarska ustanova služi predvsem potrebam domačega prebivalstva. Kmetje dobijo pri črpalci diesel za pogon kmečkih strojev, kupujejo umetna gnojila, krmo in druge kmetijske potrebščine, zelo pa se jim dopade dejstvo, da v zadnjih letih dobijo pri zadrugi tudi številno drugo orodje in opremo za inštalacije ipd. Za to gre zasluga tudi podjetnemu uslužbencu domačinu Martinu Hobelnu. Denarni promet, ki ga vodi Kristof Franci, koristi predvsem domače prebivalstvo. Kot povsod zaupajo bančnim hišam vedno več poslov preko tekočih računov poslov, od kont za plače preko tekočih računov pa do prenakazovanja denarja za mleko. Posojilnica ima svoj pomen tudi zaradi posre-

dovanja kreditov, in je zaradi hitrega in zanesljivega posredovanja zelo priljubljena.

Dolgoletni predsednik Miha Sablatnik iz Bilnjovsa, p.d. Kumer, je v pogovoru izrazil željo, da bi dela pri modernizaciji Posojilnice čim hitreje napredovala in da bi v bodočnosti vsi oddelki posojilnice še naprej napredovali.

Zadovoljni s turističnimi rezultati 1981

Začetek meseca decembra so na koroškem turističnem dnevu v Celovcu ugotovili, da je dežela lahko zadovoljna s turističnimi rezultati leta 1981. Kljub slabim napovedim je v minulem poletju prenočevalo na Koroškem isto število turistov kot pred enim letom in odgovorni politiki računajo, da bo tudi izkupiček odgovarjal predstavam turističnega gospodarstva.

Referent za turizem v Škocijanu ob Klopčinskem jezeru javlja, da je v preteklem letu prenočevalo v območju občine 1.022.513 gostov, kar vidijo kot dokaz za pravilnost običnske politike. Gledali so na disciplino pri cenah, občina je investirala v infrastrukturo in v turistično pomembne projekte. Škocijan je s tem številom prenočitev na drugem mestu med koroškimi občinami.

Tudi občina Železna Kapla je zadovoljna z letošnjim turističnim razvojem. Skupno je prenočevalo v Železni Kapli 40.244 ljudi, kar je za tri odstotke več kot lani.

PAVLA ROVAN

5

Kje so tiste stezice

KOROŠKA POVEST

Mati je postavila skodelico čaja na vrtno mizico, ne da bi karkoli rekla. Čaj se mu je po besedni bitki, ravno kar izbojevanji v očetovi trgovini, prav prilgel. V sebi pa se ni mogel pomiriti, saj mu je prijatelj Gašper včeraj pripovedoval, da niso našli krivcev, ki so pred dnevi porušili partizanski spomenik. Kamen je ležal ob kamnu, razbit, z blatom oškropljen, izsekane črke kot iz srca izruvane, oskrunjena najgloblja čustva za vrednoto človeškega življenja. Gašperjev oče je bil partizan. Kako ne bi pretreslo sina. Zločinska roka je odtisnila pečat sovraštva, oskrunila idejo bratstva med vsemi narodi in se skrila za zidom, ki se gradi s kamni nazadnjaštva, pohlepa, nestrpnosti in laži.

Da, zdelo se mu je, da je prijatelj Gašper, sin partizana, včeraj ob stisnjeni pesti imel solzo v očeh... Zato se je napotil k njemu. Na cesti je srečeval znanca, nikogar ni ustavil, oni niso zaustavili njega. Gašperja ni bilo doma. Tudi očeta ne. Odšla sta v hribe, je dejala mati. Prižgala bosta svečke spomina tam v gozdu, kjer so padli borci za lepši jutri. V sebi prazen, vkljub bolečini ob tem dogodku, je taval po cestah, saj doma ni našel odmeva.

Greta je ob povratku z jezera premišljevala v svoji sobici vse komaj doživljeno tistega dne, in dalje so pose-

gale njene misli v preteklost, vse do komaj zaznavnih spominov, v današnji dan povezanih. Spomini so vstajali. Nekoč je...

Gretka je doma pri teti Zali ponavljala slovensko slovnico, po očetovi smrti je vstopila v slovensko šolo. Mnogo je bilo treba nadoknaditi. Rada je imela očeta, četudi jo je pred bratom podcenjeval. Čutila je, da zasmehuje njeno od matere vcepljeno rodoljubje do Juračeve slovenske domačije in rodne jezika. Po pogrebu očeta Seppa je ostala pri teti Zali. Po opravljenem delu sta zvečer sedli na klop pred domačijo. Vzela je v roke slovensko knjigo in tedaj ji je nekoč teta Zala dejala:

„Tvoja mama, moja sestra Mojca, se tudi preko Drave ni ramovala svojega materinskega jezika. Skriva te je učila, Hans je bil očetov ljubljencek in trd. Vidim, da je v tebi ostalo zrno, ki lahko požene klas.“

Kot bi tenke zaveze plamenele v vetru, je pri teti Zali žarela knjižna polica poleg okna, ko je izbirala drugo za drugo knjige slovenske zgodovine, knjige partizanskih bojev na koroški zemlji za svobodo, na posebni polici so se vrstili slovenski koledarji in tudi nemške knjige, ki so potrdile vojna zverinstva nacizma. Vse napihnjene zlobne besede, ki jih je kdajkoli slišala o materinskem, morda za očetove prijatelje manjvrednem slovenskem jeziku in s tem seveda tudi rodu, so rojile mimo nje. Spominjala se je dogodka iz ranih otroških let.

Nekoč je sedela na pragu domače hiše, čakajoč očeta, da bi se z njim peljala do kraja vasi s kolesljem. Oče bo vzel v mesto s seboj kakor vedno le Hansa. Oba sta se v diru po dvorišču peljala mimo nje in brat Hans se je krohtal in ji kazal jezik. Oče se je smejal, ne da bi se ustavil. Mama jo je potem pred hišnim pragom objela in jokajočo peljala v hišo.

„Oče gre na svojo ‚Versammlung‘, tam je veljavna le

nemška beseda, kaj, če bi se tebi zarekla beseda po slovensko...“

Nato ji je mati odrezala velik kos orehove potice in ji začela pripovedovati najlepšo pravljico izpod Obirja in Pece. Ob pravljici so se solze posušile. Koliko drobnih spominov, ki ji odkrivajo zaničevanje jezika njene matere in kot bi se ob tem razpočil oklep v njeni notranjosti, je tisti čas v sebi sklenila, da se v jeseni vpiše v slovensko šolo. In tako je tudi storila.

„Teta Zala, vpisala sem se v slovensko šolo,“ je tedaj dejala. Teta je ostala brez besed. Ves prostor je trepetal v svetlobi. Šele čez čas jo je presenečena rahlo objela.

„Tvoja mama bi ti tako svetovala, sama si se odločila.“ In tako je zrelostni izpit naredila na slovenski šoli. Še nekaj dni urejevanja in vrnila se bo k teti Zali na materinsko domačijo.

Spomini se vrstijo. Nihče je ne moti v tem premišljevanju, kolegica je že odpotovala domov. Lahko bi bila povabila Andreasa, sama je. Ta bežna misel jo je zatresla, saj bi prijateljski razgovor moralisti ožigosali kot moralno pokvarjenost. Ne, tega res ne bi smela storiti.

Spomini pa so se spreletavali v mislih, kot bi čebelnice izletavale iz panja. V nekem poletju, pred zaključkom šolskega leta, ji je teta Zala poslala priporočeno pismo. Le kaj je tako važnega. Nestrpnost ga je odprla in se oprijela za stol od presenečenja.

Brat Hans ji sporoča, da je prodal očetovo kmetijo, postal je Postbeamte v večjem mestu na Gornjem Avstrijskem. Kupil je večjo hišo, domače posestvo pa prodal nekemu iz Reicha. Gretkin delež je nakazal na banko. Tako je v petih vrsticah opravil z rojstno hišo. Stisnilo jo je v srcu.

Naslednjo nedeljo je obiskala teto Zalo. Teta je molčala, vsa leta ni stopila v drugi dom pokojne sestre Mojce.

Aktivnost športnega društva Šentjanž

Pred tremi leti je Športno društvo Šentjanž začelo s primerjalnimi smučarskimi tekmami med Slovenijo in Koroško. Hitro so se tekme razvile v odlične prireditve s katerimi se društvo ni uveljavilo samo v deželni merili. Lani konec decembra so se na Šentjanških Rutah v okviru primerjalne tekme med Slovenijo in Koroško zbrali najboljši koroški smučarji in vse A in B moštvo Slovenije. Veleslalom je štel za koroški deželni cup, ki ga imenujejo tudi „ELAN-cup“, hkrati je tekma štel za pokal Slovenije. Ravno ob pravem času — ob 30. obletnici svoje ustanovitve — so šentjanški športni aktivisti pokazali svoje organizatorične sposobnosti, z udeležbo Kuralta, Strela in Križaja pa zabeležili tekmovalce, ki jih na Koroškem nobeno drugo društvo ne zna privabiti.

Z lastnimi funkcionarji so pripravili in izvedli veleslalom, skrbeli so za brezhiben dvojezični potek tekme, tako da presenečenim funkcionarjem koroške smučarske zveze ni preostalo drugega, kot jim odkrito čestitati. Tako so se na Šentjanških Rutah priporočili tudi za nadaljnje prireditve.

V petdesetih letih je društvo uspešno začelo s smučarskimi skoki, danes pa pod vodstvom predsednika dr. Tomija Partlana in sekcijskega vodje Eriha Uznika nadaljuje s smučanjem. Društvo ima

rist širokega športnega razvoja mladine iz teh krajev. Ne gre jim za elitni duh, sprejmejo vsakega in ga po svojih močeh učijo in urijo. Brezplačno in z idealizmom deluje precej ljudi, npr. 10 kvalificiranih sodnikov, ki so upravičeni voditi tekme, honorar za to dejavnost pa gre v skupno kaso. Opremljeni so z elektronskimi urami in veljajo za harmonično ekipo, ki jo druga društva rada prosijo za izvedbo tekme.

Okoli 20 mladih fantov in deklet se že od poletnih mesecev na-

celo drugo mesto pri fantih. V svojih vrstah pa imajo Šentjanžčani tudi druge smučarje in smučarke, ki so bili že tik pred vstopom v koroški deželni kader. (Pregled o delovanju društva daje tudi obširno dvojezično letno poročilo, ki ga je mogoče dobiti pri funkcionarjih društva).

V prihodnji sezoni imajo sledeči mladi športniki največje šanse uvrstiti se na vidnih mestih. Pri otrocih so to: Martin Moschitz in Toni Pscheider, pri šolarjih Claudia Kropiunik in Britta Kropiunik, Dominika Uznik in Claudia Laubegger ter Tomaž Moschitz in Rihard Mešnik. Če bo pa kaj sreče bo starše in vse prijatelje društva gotovo presenetil še kateri iz vrste mladih talentov.

Kot trenerja sta v zadnjih mesecih, ko je primanjkoval na Koroškem sneg, trenirala učitelj Erih Uznik in Hanzi Pscheider. V ta namen so si pripravili trimsko stezo na domačem nogometnem igrišču, po dvakrat na teden so vadili v telovadnici v Bistrici v Rožu.

V poletnih mesecih so se člani kluba udeležili tudi treninga na morju. Letos je bil odziv zelo velik in precej se jih je upalo izrabiti smučanje na vodi. Na morju so bili gostje Alpetour Škofja Loka, ki jih v zameno povabi Šentjanž na Koroško. Že 12 let ima društvo dobre stike z ELANom v Begunjah, ki daje društvu tudi materialno podporo.

Letos bo Športno društvo Šentjanž začelo svojo zimsko sezono na Šentjanških Rutah s tekmo v okviru deželnega ELAN-cupa. Hkrati bo to tudi že višek letošnje zimske sezone, saj bo tudi letošnja zasedba tako kvalitetna, kot v zadnjih letih. Prva tekma, ki bo hkrati spet primerjava med Slovenijo in Koroško, bo v soboto 26. decembra 1981. Dan navrh 27. decembra bo društvo, ki je včlanjeno v ASKÖ, organiziralo tudi deželno prvenstvo SKÖ v vseh razredih, razen za otroke. 31. decembra pa bo sledilo deželno prvenstvo ASKÖ v slalomu. V prihodnjem letu 4. februarja bo na Šentjanških Rutah okrajno šolsko prvenstvo za okraj Celovec-dežela. 20. februarja pa šolarske smučarske tekme za Raiffeisnov pokal.

V prihodnji sezoni želimo društvu toliko uspeha kot v zadnjem letu.

Zahomčani tudi letos med najboljšimi

Zahomški skakalci so se pod vodstvom trenerja Francija Wiegeleja tudi letos vestno pripravili na številna tekmovanja. Športno društvo Zahomc, ki šteje med najuspešnejša društva na Koroškem in v Avstriji, je zadnjo zimo na deželni, državni in mednarodni ravni doseglo lepe uspehe. Za najstarejšega skakalca avstrijskega A-moštva Hanzija Wallnerja je sezona potekala zelo uspešno. Bil je eden najstanovitnejših skakalcev, dosegel je 7. mesto v svetovnem pokalu in se uveljavil za Koglerjem in Neuperjem kot tretji najboljši skakalec avstrijskega moštva. Dobre uspehe je zaznamoval ob začetku tudi Mihi Kaiser v avstrijskem C-kadru, dokler mu težka poškodba v Innsbrucku ni prekinila skokov. Drugi Zahomčan v C-kadru

dnevni snežni trening, in sicer v Bad Ischlu v okviru priprav Koroške smučarske zveze. Upajo, da to v rezultatih ne bo premočno prišlo do izraza.

Na pripravah v Bad Ischlu sta dva skakalca začela kar dobro, kvalificirala sta se — Franci Wiegele za OPA-cup na Passo-Rolle v Italiji (prva tekma je bila 12. 12. 81, druga pa 20. 12. v Planici), 16-letni Pavel Erat pa se je kvalificiral za tekmovanje mladine alpskih dežel.

Predsednik društva dr. Janko Wiegele je povedal, da veseli vse društvo dejstvo dobrega okrevanja Mihija Kaiserja, ki se je lani zelo težko poškodoval. Začel je z lahkim smučanjem in upajo, da bo začel spet s tekmovanjem.

Hanzi Wallner je letos dobro začel, pi kvalifikacijskih skokih za avstrijsko moštvo, ki se bo borilo za svetovni pokal, je dobro odrezal in vsi upajo, da bo tudi letos tako dobro nastopal kot v pretekli sezoni. Seveda se bo skušal kvalificirati tudi za svetovno prvenstvo na Holmenkollenu na Norveškem. Dodati je še treba, da so koroški žurnalisti izvolili Hanzija Wallnerja za najboljšega koroškega športnika leta 1981.

Pri mladincih je treba pričakovati, da se bodo uveljavili poleg Francija Wiegeleja in Pavlija Erata še Mihi Kaiser in Norbert Mörtl. Pri mladincih je vedno spet treba prebrskati probleme, ki nastanejo v zvezi z delovnim mestom. Saj danes za nadpovprečne rezultate ne zadostuje trening v sobotah in nedeljah, zato je potrebno zelo veliko razumevanja s strani delodajalca, da mladincu po možnosti gre na roko. Obstajajo sicer že gimnazije in trgovske šole za športnike, posebnih delavnic za mlade skakalce in smučarje pa žal še ni.

Kot so nam povedali v Zahomcu se tudi med šolarji pripravlja nova generacija, tako da bomo prav gotovo kmalu slišali nova imena.

Vsi prijatelji skokov si lahko že zabeležijo termine prireditev v Zahomcu. 3. januarja 1982 bodo organizirali v Zahomcu tradicionalne mednarodne mladinske skoke za šolarje (30 m skakalnica) in za mladince (60 m skakalnica) ki jih štejejo tudi za Elan-cup. Konec januarja označuje februarja pa bodo priredili tekmo za Ziljski pokal, ki ga je že dvakrat osvojil Hanzi Wallner. Istovčasno bo ta prireditev štela v okvir koroškega šolarskega, mladinskega in članskega prvenstva.

Ne smemo pa pozabiti tekaških prireditev ŠD Zahomc. Že petič bodo letos priredili Ojstrnikov ljudski tek na Ziljski Bistrici, ki je v zadnjih letih postal dejansko masovna prireditev.

Za prehodni Zilski pokal bodo tekmovali tudi v začetku prihodnjega leta skakalci v Zahomcu. Pokal je 25-letnici društva podarila Zveza slovenskih združenj v Celovcu. V preteklih dveh letih ga je osvojil vedno domačin Hanzi Wallner. Dokončno ga bo lahko obdržal tisti, ki ga bo osvojil petkrat.

Franci Wiegele pa je zmagal v Elan-cupu in dosegel odlično 4. mesto pri mladincih v turneji treh dežel Koroške, Slovenije in Videmske pokrajine. Prav tako so se pojavljali med najboljšimi številni mlajši talenti zahomške šole.

Društvo je začelo s svojimi pripravami že konec meseca maja. Skozi vse poletje so vadili kondicijo v naravi in v izvrstni telovadnici zahomške šole, na skakalnicah z umetno snovjo so pilili tudi že tehniko. Vadili so na skakalnicah pri Ljubljani, na Trbižu, v Bad Aaussee-ju v Berchtesgaden in v Stamsu. Razen tega pa sta se Wallner in Wiegele udeležila tečajev Avstrijske smučarske zveze. S snegom je bilo zelo slabo na Koroškem, tako so imeli Zahomški športniki do srede decembra šele 3-

Priznani sodniki in funkcionarji ŠD Šentjanž v Rožu (od leve na desno): Bertl Oberhauser, Willi Moschitz, Hanzi Pscheider, predsednik dr. Tomi Partl, Flori Gabriel, Valentin Sager, Mihi Hafner, Stefan Siedler, Cili Blum, Lojzi Gabriel, sekcijski vodja Erih Uznik, Mihi Blüml, Peter Laussegger, Walter Meschnig, Hanzi Lapusch. Na sliki manjkajo: Hanzi Weiss, Hanzi Gabriel, Walter Hornböck, Mirko Kunčič, Regina Kuschej in Hanzi Hornböck.

številne odlične organizatorje, ki so v široki mreži zajeli že okoli 300 aktivnih mladih smučarjev. Včlanjeni so smučarji iz Celovca, Kožentavre, že tradicionalne so vezi z Bilčovsem, od koder pride precej navdušenih športnikov, prav tako pa pridejo člani iz drugih krajev Rožne doline, prav posebno iz Šentjanža.

Funkcionarji društva si prizadevajo razviti čim boljše delo v ko-

prej s posebnim treningom pripravljajo na zimsko sezono. Tako je bilo mogoče, da je ŠD Šentjanž v zadnji sezoni 1980/81 doseglo presenetljivo dobre rezultate. Kot moštvo so dosegli odlično 5. mesto pri tekmah za pokal „Kastner & Öhler“, in se uvrstili pred številnimi koroškimi moštvami, ki imajo že daljšo tradicijo zimskega športa, vzemimo samo Bad Kleinkirchheim. Mladi Schaunig je zasedel

Po mamini smrti pa je le ona varovala stezico do tete Zale. Tedaj je vsa oživela v sicer tihi domovanju, po nesreči strica Primoža, ki je zgubil življenje pri veliki železniški nesreči. To je bil grozovit udarec. Teta Zala je ob tej strašni vesti osivela. Tedaj je prišla Gretka s celim naročjem knjig, vrgla jih je na mizo in vsa v solzah objela teto Zalo.

„Pri tebi bom čez počitnice, jutri pridejo še drugi, pride tudi Andreas.“

Od tedaj se vedno shajajo pri teti Zali, včasih jih je toliko, da bi skoraj ne bilo dovolj stolov, četudi je prostorna klop ob krušni peči že vsa zasedena. Teta Zala je spet zaživela in zatrla v sebi žalost.

Tako je Gretka na novo vzljubila slovenski dom svoje matere in tete Zale. Vse stene pa je napolnjevala njena mladostna ljubezen. Njo in Andreasa so ure, preživete v tem domu, obvarovale strupenega žela vsakdanjosti.

„Vse dobro na svetu prihaja od ljubezni,“ je trdila teta Zala, ko je pripravljala potico za mlade goste, vračajoče se s pevskih vaj ob sobotah. Med tednom razkropljeni ob delu na vse strani, so gostoljubnost zavedne tete Zale cenili in jo nadvse spoštovali. Rahlo so s tem pokrili njeno življenjsko bolečino, ki se je začela z vojno. Oropana za sončno mladost je njena vsakdanja ljubeznivost kot svetloba, luč, ki ji je nenehno treba prilivati, da ne ugasne plamen slovenske govorice na tej hudo preizkušeni zemlji. Med njimi je ostala mladostna.

In ko spregovori, ostali utihnejo. Teta Zala je ob knjigah stopila v širok svet življenjskih resnic in naše pogovore je zaključila takole:

„Besede uresničevati v dejanja — je v neki knjigi dejal mladi slovenski rodoljub — na tej zemlji svojih pradedov! Prijazna beseda brez dejanj je le v svilni papir ovit pogrinjek, ni take žlice, ki bi lahko zajemala iz skleda obljub. — To čutimo vsi,“ je rekla in obmolnila.

„Glej, teta Zala, še enkrat bomo razložili njim in svetu dokazali, da so nas prelisičili z obljubami. Morali bi oni biti drugačni, ki odreajo, iskreni in čutiti stisko drugih, manjšinske pravice niso le za Brennerjevim prelazom,“ je vzkipele sicer zelo miren in redkobeseden fant.

„Jozelj, si dobil službo na pošti?“ ga je vprašal sosed na klopi.

„Kje pa? Tam odloča tudi tisti, ki nam pravi, da imamo že vse pravice. ‚Haben ja alles, alles...‘ je nekoč dejal, ko smo nekje ugovarjali.“

„Prav gotovo boš sprejet zdaj v jeseni,“ ga je bodrila teta Zala. In fant se je spet umiril. Stiska in krivica človeku spreminjata obraz. Pravico do svojega kruha moramo potrditi vsak dan, če gre za deželno službo. Fant je bil upravičeno ogorčen, zato ga je umirila. To je zakrito potujčevanje, je lebdela misel, ki je ni izgovorila in izpila kozarec čiste studenčnice, kot bi se njena beseda vračala v naravni vir svobode in jim dala moči, da vztrajajo tudi zdaj, v tem motnem času, ki obdaja set.

„Jutri bomo na glas spet izpovedali svojo misel, prideš tudi ti na zborovanje, Andreas?“ je zaklical sobesednik, ko se je poslavljajal. „Seveda pridem,“ je krepko odgovoril.

„Da, mi mladi moramo naravnati skrivljena pota, skrivljena pojmovanja od človeka do človeka, ko gre za naš obstoj in naš jezik, je dejala moja stara mati,“ se je vmešal v pogovor spet Jozelj. Andreas je obema krepko segel v roko. Poslovil se je od gospodinje, tete Zale, ki je tudi njemu postala nepogrešljiva, ob novem življenju, ki ga je povezovalo z njeno nečakinjo.

Zala je zrla v te mlade obraze, polne zanosa in jasnih besed. Na zborovanju bodo podprli starejše, da ne bi otopeli v tem večnem dokazovanju. Ob njih bodo vsi, ki dobro mislijo in niso zaprti v deblu sumničenja in krivih vejah.

Človek ima pravico živeti z materinskim jezikom, je vedno trdil Andreas in njegovi avstrijski prijatelji.

V večeru toplih želja so se razšli in gojili upanje na jutrišnji dan, kot drevo, ki kvišku steza veje, da spet ozeleni, ko ga je oplazil mraz. Bil je čudovit večer pri teti Zali.

○

V sobi je bilo vroče.

Odpri so okna na stežaj.

Besede odhajajočih so s ceste odmevale v hišo.

Pravična, goreča želja, da bi v deželi vsi priznavali slovensko govorico, jim je dajala pogum, da bodo spet dvignili svoj glas. Kolikokrat že...

Ostali so spet posedli za mizo.

Starejši so obujali spomine na težke dni preteklosti. Sicer pa, le kdaj nam je bilo lahko, je pomislil Gašper, si zrahljal ovratnik srajce, kot bi mu bil pretesen, in odpel gumb.

Ozrl se je v lončeno posodo, napolnjeno s koroško zemljo, pripravljeno, da jo jutri poneso s cvetjem v Mautausen. — Pozdrav žrtvam iz Koroške v boju proti nacizmu — je bilo napisano na njej.

„Da, jutri zjutraj se odpeljamo tja, zapeli bomo slovensko pesem in tudi francosko in nemško. — Kajne Tevži!“ Med njimi je bil rojak, ki dela v Franciji in preživlja doma svoj dopust. Nežno dekle, Francozinja, se je oprijelo njegove roke in navdušeno dejalo: „Grem tudi jaz.“

Gašper je pogledal v kot ob klopi, kjer sta sedela, in njima prijazno pokimal.

„Partizansko pesem bomo zapeli, ta bo za žrtve vseh narodnosti, ki so ljubile svobodo in človeka v njej, pa jih je pogoltnil mrak nasilne smrti, blodnje človeškega zla.“

(Dalje prihodnjič)

Slovo v silvestrovi noči

Stopila je na prag in globoko vdihnila sveži in hladni zrak. Slabost, ki jo je čutila zaradi preobilne jedače in številnih kozarcev vina, je počasi izginjala. Naslonila se je na podboj in se zastrmela predse. Komaj zapadla snežna odeja se je lesketala, nebo pa je bilo prepolno zvezd. Zrla je na bližnje razsvetljene hiše in cerkveni zvonik, ki se je skrivnostno zavijal v temno ogrinjalo noči. Mraza ni čutila. Bila je prepolna nekega čudnega občutka, ki jo je silil v prešerno veselje in jok obenem. Še nikoli se ni čutila tako samozavestno in močno kot ta večer in še nikoli ni bilo v njej toliko nežnosti kot sedaj, ko so do nje vreli veseli vzkliki iz prvega nadstropja in glasba z magnetofona.

Silvestrska noč!

Bila je srečna.

Trapa neumna, si je pripovedovala, toliko že veš, da je vse minljivo. Poznaš tudi fante in njihove obljube. Na koncu je vedno slovo.

Toda to je drugače, si je dopovedovala. Todor je iskren — in sploh ni tak kot so drugi. A vendar — zakaj se zdi človeku tisto, kar se dogaja z njim, vselej nekaj posebnega?

Stresla je z glavo, kot da bi hotela odgnati dvome. Nekaj si vendar moram zaželeti za Novo leto, je pomislila.

Nenadoma je na ramenih začutila roke. Hlastno se je obrnila. Bil je Tori.

„Kam si mi pobegnila?“ jo je pokaral kot otroka. „Ali ti ni mraz?“ „Ni mi...“

„Poglej, čez deset minut bo polnoč. Vrniva se!“

„Ah, Tori, ko pa je tako čudovita noč. Počakaj! Si mar pozabil, da mi boš nekaj povedal? Obljubil si!“

V tem je videla njegove žareče oči in pogled, ki se je nenadoma zresnil.

„Toda... ali nočeš počakati do jutri?“

„Jutri bo čez deset minut...“

„Počakaj,“ je dahnil in stekel v vežo. Čez nekaj trenutkov se je vrnil z njunima plaščema in kučmama. Oblekla sta se. Potisnila je roko v njegov žep, tako kot že celo jesen in zimo, in sta šla. Ni ga vprašala, kam. Saj je bilo vseeno.

Gazila sta komaj zapadli sneg in molčala. Njegova roka je toplo stiskala njeno. Domislila se je, da ga je spoznala prav na silvestrov večer prejšnje leto. Ko ga je zagledala med tisto mladino v sivi obleki z rdečo kravato, se ji je to zazdelo smešno. V istem hipu pa jo je začel čudno privlačiti. Nekdo ji je šepnil, da ni od tu. Bilo ji je ne-

lagodno, ko sta se predstavila in se poljubila, ko je odbila dvanajsta ura. Nerada mu je povedala, da ima sedemnajst let. In on? Skoraj deset več... Kakšna starost, je pomislila. Šla je plesat z Janetom in pozabila nanj. Pa vendar se je naslednji dan natančno spomnila njegovega zagorelega obraza, črnih las in temnih oči.

Belokranjska kolednica

*Hišni oče, dober dan,
danes je res en lep dan:
mlado leto došlo je v vas,
srečno raste naj pri vas!*

*Hišna mati dober dan,
danes je res en lep dan:
Novo leto nosimo,
srečo in zdravje voščimo!*

*Kumek, kuma, dober dan,
vam pozdrav je takšen izbran:
Polje obilo vam rodilo,
trtje sode vam zalilo!*

In danes? Leto dni sta preživela skupaj. Včasih ji je bilo težko in si je želela nekoga, s katerim bi se lahko kaj resnega pogovarjala. Tudi o knjigah in o politiki. Sedaj se je temu smejala.

„Tori, kaj si mi hotel povedati?“ „Ali ni čudovita noč?“ ji je odgovoril z njenimi besedami. „Ali jo hočeš pokvariti?“

Nekaj trenutkov je premlevala njegove besede. Nekaj se je skrivalo za njimi. Tiha slutnja, ki jo je kdo ve zaradi česa že dolgo čutila, se je spet začela oglašati. Mar ga bo res izgubila?

„Tori, me imaš še vedno rad?“

Objel jo je in privil k sebi.

„Saj veš, mala moja. Pa še kako veš!“

Res je vedela. Čutila je to pri slehernem njegovem dejanju, besedi, pogodu. S službenih potovanj ji je vsak dan pošiljal razglednice. Izgubljala je glavo, kadar jo je objemal. In vendar...

„Tori, povej mi!“ je tiho zaprosila.

„Res hočeš?“ jo je pogledal.

„Prej ali slej bi mi moral povedati. In raje mi povej takoj...“

Nenadoma jo je brezglavo preplaval strah. Nekatere njene ljubezni s fanti so trajale le en mesec dva ali še več, a ko je prišel konec, ni pestovala svoje bolečine dlje kot teden dni. Toda brez njega, moj bog, brez njega ne more, ne more...

„Veš,“ je nežno pričel, „nekoč sem ti dejal...“

Pred njima se je vila zasnežena pot, za njima so ostajale sledi. Njune stopinje.

...dejal sem ti, da nikoli ne smemo jokati za lepo preteklostjo. Da moramo vselej gledati v prihodnost, pa naj se nam zdi še tako temna, ker bomo samo v njej našli ponovno srečo.“

Govoril je, kot da bi že poteptal njuno skupno leto v prah. Toda ni ga hotela motiti. Nekje v grlu jo je tiščalo in bala se je, da bi se ji glas tresel.

Dejal sem ti, da se v mladosti mora izkoristiti vsak trenutek, če ti ga že življenje ponuja in te s tem bogati. Se spomniš?“

Prikimala je.

„No, in sedaj hočem, da se držiš teh besed. Ali mi obljubiš?“

Vedela je, da se bo v tem trenutku nekaj odločilo. In vendar je komaj slišno dahnila svoj „da“.

S trdim glasom, kot da bi si s tem hotel dati poguma, je nadaljeval:

„To sem ti hotel povedati! Poročen sem. Imam dveletnega otroka. In čez dva tedna se moram vrniti k svojim domov!“

Novoletna voščila

**Za novo leto pišem voščila
vsem narodom in ljudem sveta.
Naj se povsod vojna konča.
Naj bo leto miru in svobode,
brez kriz ali drugačne zablode.**

**Kruha namesto orožja kupite,
revnim otrokom nasmeh podarite
na njihova blede, starikava lica.
Lakoto pozna več kot sveta polovica.**

**Narodi! Bodite med seboj prijatelji!
Pustite, da Zemlja svobodno zaduha.
Naj radostno pod vami trepeta.
Zemlja je najsrečnejša, vsega nam da!**

**Na svetu je polno razlik. Bogati
naprej bogatijo, da revni še komaj
živijo. Ali čujete klice ubogih,
ki še vedno po svetu lakoto trpe?
Novo leto bo prišlo za vse ljudi.
Mnogi bodo udobno sedeli in
morda iz oči jim sijala bo laž,
ko bodo vino pili iz čaš.
Ob istem času bodo čakali ljudje
na koščke kruhove skorjice in
nazdravljali bodo golemu življenju.**

**Za novo leto sem napisala voščila
za vse ljudi. Naj drugo leto prinese
vsem več sreče, miru in radosti!**

Jana Beravs

Njegov glas je bil leden.

„K svojim...“ je še ironično vzdihnil.

Vsaka beseda posebej jo je zabolela kot kľofuta. Poročen, otrok, vrnitev. Vse v njej se je upiralo resnici. „Saj se šališ, Tori,“ bi mu rada zaklicala, če bi kaj pomagalo. Tako strahotno osamljena je postala v trenutku in njena roka, ki je tičala v žepu tujca, je v hipu postala hladna in sovražna.

Nenadoma je nekje v daljavi zadonel udarec cerkvene ure. In še eden. In še...

„Srečno novo leto!“ ga je slišala.

Spet se je znašla v njegovem obseju; na svojem obrazu je začutila njegove tople ustnice. Prepustila se mu je kot kos lesa. Vendar ji je šele tedaj, ko sta se obrnila nazaj proti mestu in se zazrla v svoje stopinje, postalo vse jasno.

„Ali ti moram reči, da mi oprostiš?“ je prvi spregovoril. „Kriv sem, ker ti nisem takoj povedal.“

„Vseeno je, Tori,“ se je slišala.

Spomnila se je vseh njunih skupnih večerov v operi, v planinah in na potepanjih po mestu. In nešteti pogovorov, ko sta razglabljala, kaj je prijateljstvo in kaj je sreča.

„Rekel sem,“ je dejal, kot bi uganil njene misli, „da je sreča mladost. In sanje! Ti imaš to oboje. Lahko boš pozabila!“

„Ali nisva dejala, da je sreča tudi nekaj drugega?“

Dolg trenutek sta si zrla v oči, dokler ni umaknil pogleda.

„Mar boš ti tako lahko pozabil?“ Sunkovito se je obrnil vstran.

„Komu bo težje — to me zanima! Sicer pa — saj se bova še videla, Anja.“

„Ne, Tori, nikoli več. Tako bo bolje!“

Po svojih stopinjah sta stopala proti domu. Na kaj sta mislila? Na pretekle trenutke, na novo leto, na prag, ki sta ga prestopila? Kdo ve?

„Hvala ti, da si me to noč razumela. Ne veš, kako težko sem te prizadel. Odlahal sem in odlašal in glej — danes je že eno leto od tedaj. Kakor sanje je vse minilo!“

Kakor sanje, da. Pred njima je zrasla hiša z razsvetljenimi okni. Vračala sta se v svet, ki ni bil samo njun, kjer so bili ljudje, ki bi ju lahko še bolj prizadeli in kjer bosta morala dan za dnem kazati vesela obraza in se pogovarjati, kot da bi bilo vse tako kot prej.

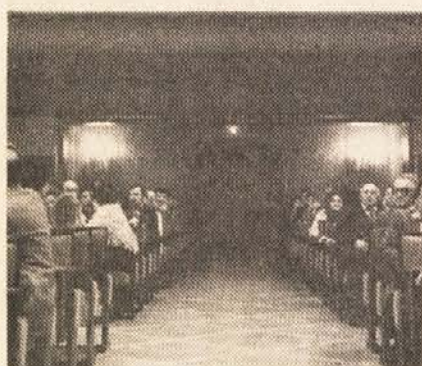
Pustil jo je na pragu in spet je bila sama kot takrat, ko je gledala bleščeči se sneg in uživala v mraku. Pomislila je, da je noč res čudovita. Spet je videla zvezde in temni zvonik v bližini. Ni čutila mraza. Samo toplo bolečino.

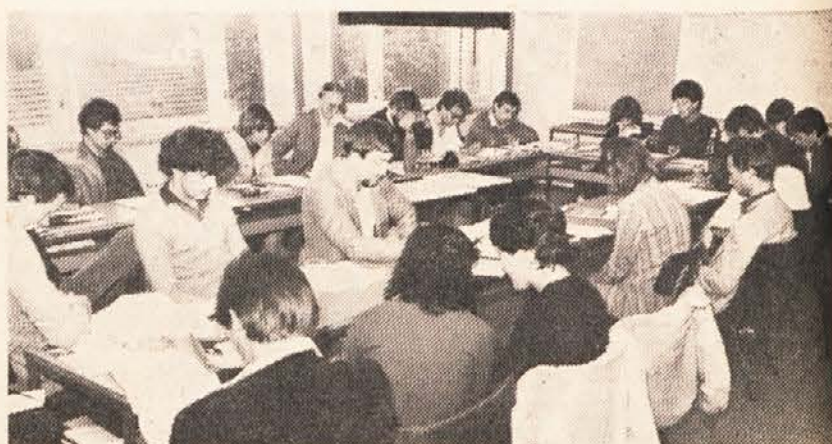
K O S E S E D A N J O S T

Celjski orkester SPZ — Nad 500 pevcev je sodelovalo na koncertu v spomin Pavla Kernjaka

Osrednja proslava zgodovinskih obletic v Celovcu

Seminar klubov slovenskih študentov v Borovljah

Seminar zgodovinarjev v Celovcu

Zaključek gradnje Kulturnega doma „Danica“ v Šentprimozu

Predsednik ZIS SFRJ Veselin Djuranović sprejel predstavnike koroških Slovencev

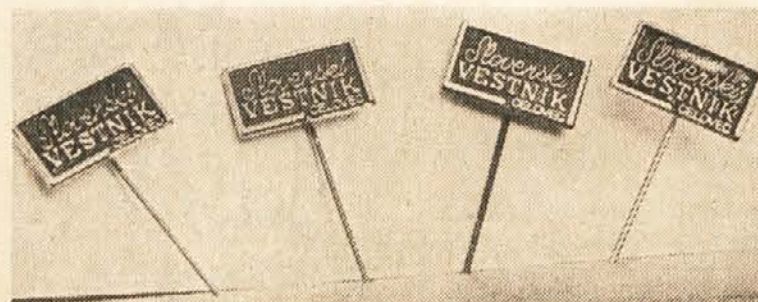
Zaključna prireditev otroškega vrta v Šentprimozu

Dogodki
v letu 1981
v slikah

Slovenskega
VESTNIKA

SPD „Dobrač“ na Brnci obhajalo 75-letnico obstoja

Za 35-letnico Slovenskega vestnika je izšla serija značk

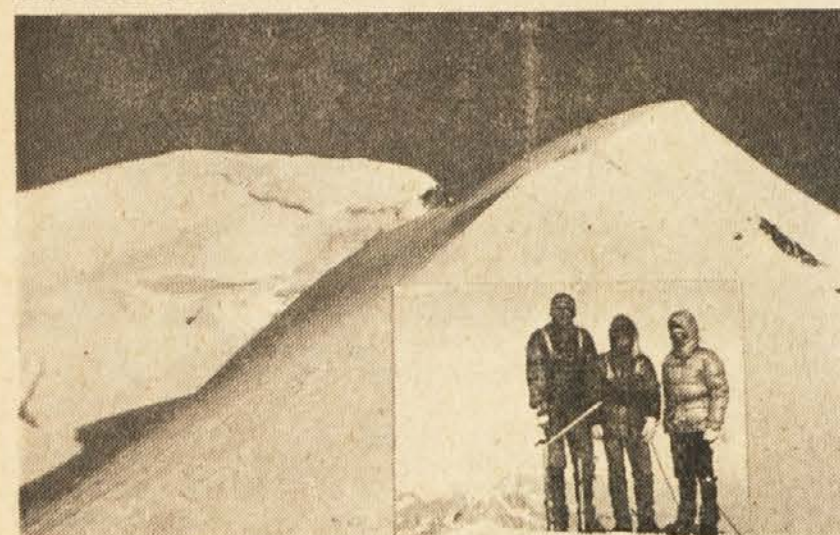
SPZ priredila 30. jubilejni Slovenski ples

Valentin Oman prejel nagrado Prešernovega skiada

Dramska skupina Kluba slovenskih študentov na Dunaju je uprizorila Brechtovo „Izjema in pravilo“

Naši planinci na Mont Blancu

Skupnost južnokoroških kmetov uspešna na kmečkozbojskih volitvah

Umrli znani koroški slikar Werner Berg

V PRETEKLOST ODMIKA

Pogovori pri vladi: namesto reševanja odprtih vprašanj, siljenje v sosveto

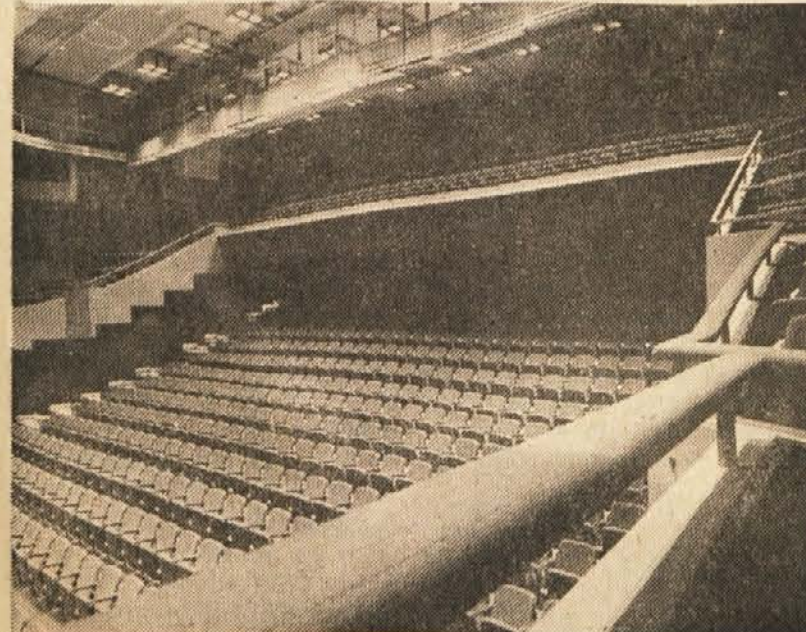
Kamenček k mozaiku medsebojnega razumevanja in sožitja — mesto Celovec je prostoru pred slovensko gimnazijo dalo ime po našem rojaku slovničarju prof. Janežiču

Predsednik IS SRS Janes Zemljarič na uradnem obisku na Koroškem. Ob tej priložnosti je obiskal tudi tovarno celuloze na Rebrici

SŠD začelo graditi nov dijaški dom v Celovcu

Novi kulturni center v Ljubljani — Cankarjev dom

ZKO Ravno na Koroškem je Valentinu Hartmanu podelila Prežihovo plaketo

Hanzl Wallner (SŠD Zahomec) je postavil nov rekord na 90-metrski skakalnici v Planici

Koroški pisatelj Florian Lipuš je s svojim romanom „Zmote dijaka Tjaža“, potem preveda Petra Handkeja in Helge Mračnikarjeve prodrl v evropsko literaturo

SPZ je uvedla novo dejavnost — prireditve za mladino „Pokaži kaj znaš“

Ob 90-letnici obstoja Posojilnice na Ziljski Bistrici, zadrugniki odprli novo moderno poslopije

Koroški borci proti fašizmu prejeli odlikovanja SFRJ

V okviru mladinskih delovnih akcij so Peršmanovo domačijo v Lepani preuredili v muzej NOB in kraj srečanja mladine

Izšel je nov ponatis knjige Karla Prušnika-Gasparja, „Gamsi na plazu“

Ozrednja proslava 40-letnice vstaje slovenskega naroda v Ljubljani

Primorski Slovenci v Gorici dobili svoj kulturni dom

Danica Čortov je v okviru pavskega tekmovanja HELP dosegla odlično 2. mesto

Zorko, Večerko in Ponočko

V nekem kraljestvu je živel kralj, ki je imel tri čuda lepe hčerke. Kralj jih je varoval bolj od zenice svojega očesa. Zgradil jim je pod zemljo palačo in jih tam zaprl kakor ptice v kletko, da jim ne škodujejo ostri vetrovi in jih sonce ne ožge s svojimi žarki.

Nekoč so brale kraljične v knjigi, da je čuden bel svet, in ko jih je prišel kralj obiskat, ga začno s solzami prositi:

„Gospodar, naš oče! Dovolj, da gremo na beli svet, da se sprehodimo po zelenem vrtu.“

Kralj jim odvrne: „Kaj ste si izmislile,“ in niti slišati ni hotel o tem. Ali čim bolj jim je odgovarjal, tem bolj so silile kraljične. Ni drugače, kralj privoli v njihovo vročo prošnjo.

čer, srednji opolnoči, a najmlajši ob zgodnji jutranji zori. In po tem so jih tudi imenovali: Večerko, Ponočko in Zorko.

Ko pride do njih kraljevo pismo, vzamejo od matere slovo, krenejo na pot in odjezdijo v glavno mesto. Gredo h kralju, priklonijo se mu in pravijo:

„Pozdravljen naš kralj in gospodar! Prišli smo k tebi ne v goste, temveč v službo; dovolj nam, da poiščemo tvoje kraljične.“

Kralj reče:

„Blagor vam, dobri junaki, kako se imenujete?“

„Mi smo trije rodni bratje: Zorko, Večerko in Ponočko.“

Večerko odgovori:

„Zrasti prej, da te bo kaj videti! Vzel bom žličko kislega zelja in mrvo kruha, pa ti vse oči zapluskam.“

Starček-nohtič pa se še bolj razjezi:

„Da, majhen sem, ali srčen!“

Pograbi krajec trdega hleba pa mu vrže z vso silo v glavo, kmalu bi ga ubil. Pusti ga pol živega in zmaši pod klop. Potem poje pečenega ovna in gre v gozd.

Večerko obeveže glavo s platnom, leži in javka. Brata se vrmeta in ga vprašata:

„Kaj pa se ti je zgodilo?“

„Eh, zakuril sem v peči, pa me je od prevelike vročine začela boleti glava. Ves dan sem se kot besen premetaval in nisem mogel niti kuhati, niti peči.“

Drugi dan gresta na lov Zorko in Večerko, a Ponočka ostavi doma, naj jima skuha kosilo. Ponočko ukreše ogenj, izbere najmastnejšega ovna, ga zakolje in dene v peč. Opravi delo in leže na klop.

Naenkrat nekdo potrka, zagrmí — vstopi starček, majhen kakor nohtič, z dolgo brado in ga začne biti, mlatiti; kmalu bi ga bil zadavil. Poje pečenega ovna in odide v gozd. Ponočko si obeže glavo z rutico, leže pod klop in vzdihuje. Ko se brata vrmeta, ga vpraša Zorko:

„Kaj ti je?“

„Ogle me je omamilo, in glava mi hoče kar počiti, zato nisem skuhal kosila.“

Tretji dan gresta starejša brata na lov, a Zorko ostane doma, izbere najobličnejšega ovna, zakolje, očisti in speče. Ko dokonča, leže na klop. Naenkrat nekdo potrka, zagrmí — vstopi starček, majhen kot nohtič, z dolgo brado. Na glavi vleče celo goro sena, a v rokah nese velik čeber vode. Postavi čeber z vodo na zemljo, razmeče seno po dvorišču in začne šteti ovce. Vidi, da mu zopet manjka enega ovna, se razsrdi, steče v koč, vrže se na Zorka in ga udari po glavi. Zorko skoči na noge, zgrabi starčka za dolgo brado in ga začne vleči na vse strani. Vleče in govori:

„Kdor ne zna plavati, naj ne hodi v vodo!“

Starček-nohtič ga začne prositi:

„Usmili se me, silni junak, ne izroči me smrti, pusti mi dušo, da se pokasa.“

Zorko ga vleče na dvorišče k hrastovemu deblu in z velikim železnim klinom dene v precep njegovo brado. Potem se vrne v sobo, sedi in čaka bratov. Brata prideta z lova in se čudita, da je cel in zdrav. Zorko pa se smeje in reče: „Ajda z menoj, brata, da vidita, kako sem zgrabil vajino ogle in ga privezal za hrast.“

Gredo na dvorišče, gledajo — a starčka-nohtiča že zdavnaj ni nikjer, samo polovica brade se ovija debla, a kjer je sam bežal, tam se pozna krvava sled. Po tej sledi pridejo bratje do globokega brezna. Zorko odide v gozd, naguli drevesnega ličja, splete vrv in veli bratom, naj ga po vrvi spustita pod zemljo. Večerko in Ponočko ga spustita v brezno.

Tam na drugem svetu gre, gre, kamor ga oči vodijo. Pride do bakrenega dvorca in vstopi. Sreča ga najmlajša kraljična, bolj rdeča od makovega cveta, bolj bela od snega belega in ga vpraša ljubeznivo:

„Kako si prišel sem, junak, po svoji volji, ali so te siloma privedli?“

„Tvoj oče nas je poslal, tri brate, da poiščemo vas, kraljične!“

Ona ga takoj posadi za mizo in pogosti z najboljšimi jedili in mu da kozarec silne vode:

slov Svetinovega romana; 27. melišče; 30. nadležna žuželka, ki boleče piči; 32. osebni zaimek; 33. najbolj razširjena tekočina, množ.; 34. zbadljiva pesnitev; 36. teniški lopar; 37. glavno mesto balkanske države; 38. družabno shajališče, tudi igralnica.

Navpično: 1. vrh v Karavankah; 2. del telesa, množ.; 3. trojanski junak, originalna oblika pisave imena; 4. podvodna skala; 5. neločljiva soglasnika; 7. posest, področje; 8. oranje; 9. zal, ljub; 10. hitro hlapljiva tekočina; 11. glej naše voščilo; 13. del noge; 15. travnata steza v tropskih krajih; 18. naložena kazen za pregrešek, množ.; 19. avtomobilska oznaka slovenskega mesta Celje; 22. okrajšava za „ljudsko upravo“; 23. močnata jed, množ.; 24. kmečko orodje; 25. njivski plevel; 28. števniki, daljša oblika; 29. glej naše voščilo; 31. grška boginja; 33. kar povezuje; 35. veznik; 36. egiptovski bog.

1. vodoravno ter 11. in 29. navpično: naše voščilo.

Novo leto ranjenega partizana

Nekoč sva šla dedek Mrz in jaz — drug za drugim v novoletni sneg sva razgrebla ozko gaz. On je nosil kose rženega kruha in krahlejev zavoj — jaz pa sem nosil pismo belo, kot je bel novoletnega jutra soj.

Tako sva prišla v bunker — bil je pod snegom in pod zemljo skrit. Na tleh je ležal ranjenec v vreče in cunje ovit. Kraj njega je puška ležala in kapa in zvezda na njej. Dala sva kruh mu, krahleje in pismo — bilo je od hčerke in šla naprej.

Dedek Mrz je gazil v breg in v drugi bunker drobil — meni pa se je pod nogami sneg od sreče topil. Da bi vi videli, kar sem videl jaz!

Ranjencu so žarele oči in obraz, še bunker ni bil več siv, ko je za novo leto od hčerke pismo dobil! Pa seveda krahleje in kruh iz sladke rži, kakršnega je le dedek Mrz znal peči tiste težke vojne dni.

Neža Maurer

Prelepe kraljične odidejo na vrt, da se sprehodijo, in ko vidijo zlato sonce in drevje in cvetje, se neizmerno razvesele, da jim je odprt beli svet. Letajo po vrtu, smejejo se, trgajo rožice, kar jih zgrabi nenadoma silen veter in odnese visoko in daleč — kdo ve, kam?

Pestunje in služabnice se prestrašijo in hite h kralju povedat, kaj se je zgodilo. Kralj razpošlje takoj na vse strani svoje zveste služabnike in obljubi tistemu, kdor jih najde, veliko plačilo.

Služabniki gredo, gredo, ali nikjer ni niti sledu o kraljičnah. Kakor so šli, tako so se vrnili. Kralj skliče svoje svetovalce in kneze in jih začne spraševati, ali se ne bi vendar kdo našel, ki bi poiskal njegove hčere. Kdor jih najde, temu da najlepšo hčer za ženo in neizmerno bogastva. Vpraša jih prvič, knezi molče, drugi, nihče ne odgovori, vpraša tretjič — nihče ne črhne. Kralja oblijejo vroče solze:

„Kot se vidi, nimam ne prijatelja ne pomočnika med vami.“

Zato da razglasiti po vsem kraljestvu: Tri hčere sem izgubil, odnesli so jih vetrovi na vsa brezna, na vsa morja. Kdor jih najde, tisti bo moj naslednik.

Tisti čas je živela v neki vasi uboga vdova, ki je imela tri sinove, tri silne junake. In vsi trije so se rodili isto noč: najstarejši zve-

„Kaj potrebujete za na pot?“

„Gospodar, mi ne potrebujemo ničesar. Samo ne zapusti naše stare matere v uboštvu!“

Kralj vzame takoj staro mater k sebi na dvor in zapove vsem, da ji strežejo, kar le morejo in z vsem, kar je najboljšega.

Junaki pa se odpravijo na pot. Gredo mesec in dva in tri ter pridejo na široko, pusto planjavo. Na tej planjavi je gost gozd, a v gozdu stoji kočica. Potrka jo na okence — nihče se ne oglasi, gredo skozi duri — a v kočici ni žive duše.

„No, bratje, ostanimo malo tukaj in odpočijmo si s pota!“

Sledejo se in ležejo spat. Zjutraj reče najmlajši brat Zorko najstarejšemu bratu Večerku:

„Jaz in Ponočko greva na lov, a ti ostani doma in skuhaj nam kosilo!“

Najstarejši brat je bil s tem zadovoljen. Zraven kočice je bila staja, polna ovac. In ne da bi dolgo premišljal, pograbi najlepšega ovna, ga zakolje, očisti in speče za kosilo. Ko je vse zgotovil, kot je treba, leže na klop, da si oddahne. Naenkrat nekdo potrka, zagrmí — duri se odpro, in vstopi starček, majhen kot nohtič, z dolgo brado in s krvavimi očmi ter zavpije na Večerka:

„Kako si upaš v moji hiši gospodariti, kako si smel mojega ovna zaklati?“

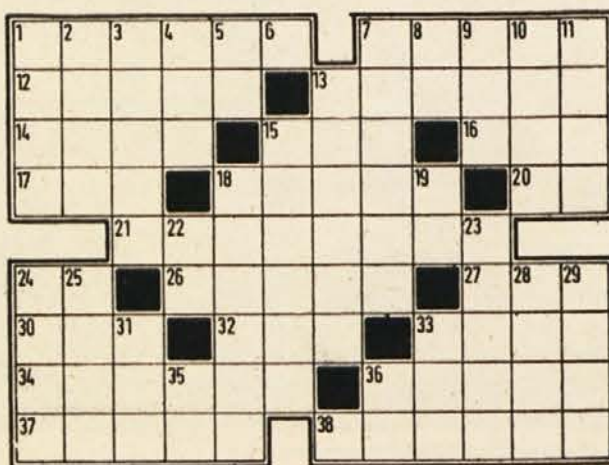
Nagradna križanka

Za praznike smo tudi tokrat pripravili križanko, pri kateri želimo mladim bralcem prijetno zabavo. Zdaj, ko nimate šole, boste svoje znanje lahko preizkusili na tem „trdem orehu“. Križanka je res malo težja, vendar smo prepričani, da jo boste pravilno rešili. Vaš trud pa bomo tudi primerno nagradili — med tiste, ki nam boste poslali pravilno rešitev, bomo z žrebom razdelili tri nagrade, in sicer lepe otroške oziroma mladinske knjige, ki vam bodo potem spet v zabavo in pouk. Da boste udeleženi pri razdelitvi nagrad, nam morate rešitev poslati najkasneje do 10. januarja 1982 na slov: Slovenski vestnik, 9020 Celovec, St. Ruprechtstr. 19.

Sedaj pa kar na delo, pri katerem vam želimo mnogo uspeha!

Vodoravno: 1. glej naše voščilo; 7. naslov in glavna oseba Jurčičeve povesti; 12. domače moško ime; 13. naprava pri vod-

njaku; 14. rjavorumena barva; 15. morska riba; 16. „kralj“ živali; 17. tuje žensko ime; 18. prst na roki, tudi stara dolžinska mera; 20. grška črka; 21. pripadnik našega naroda; 24. časovni veznik; 26. prevara, tudi na-

8. oranje; 9. zal, ljub; 10. hitro hlapljiva tekočina; 11. glej naše voščilo; 13. del noge; 15. travnata steza v tropskih krajih; 18. naložena kazen za pregrešek, množ.; 19. avtomobilska oznaka slovenskega mesta Celje; 22. okrajšava za „ljudsko upravo“; 23. močnata jed, množ.; 24. kmečko orodje; 25. njivski plevel; 28. števniki, daljša oblika; 29. glej naše voščilo; 31. grška boginja; 33. kar povezuje; 35. veznik; 36. egiptovski bog.

Navpično: 1. vrh v Karavankah; 2. del telesa, množ.; 3. trojanski junak, originalna oblika pisave imena; 4. podvodna skala; 5. neločljiva soglasnika; 7. posest, področje; 8. oranje; 9. zal, ljub; 10. hitro hlapljiva tekočina; 11. glej naše voščilo; 13. del noge; 15. travnata steza v tropskih krajih; 18. naložena kazen za pregrešek, množ.; 19. avtomobilska oznaka slovenskega mesta Celje; 22. okrajšava za „ljudsko upravo“; 23. močnata jed, množ.; 24. kmečko orodje; 25. njivski plevel; 28. števniki, daljša oblika; 29. glej naše voščilo; 31. grška boginja; 33. kar povezuje; 35. veznik; 36. egiptovski bog.

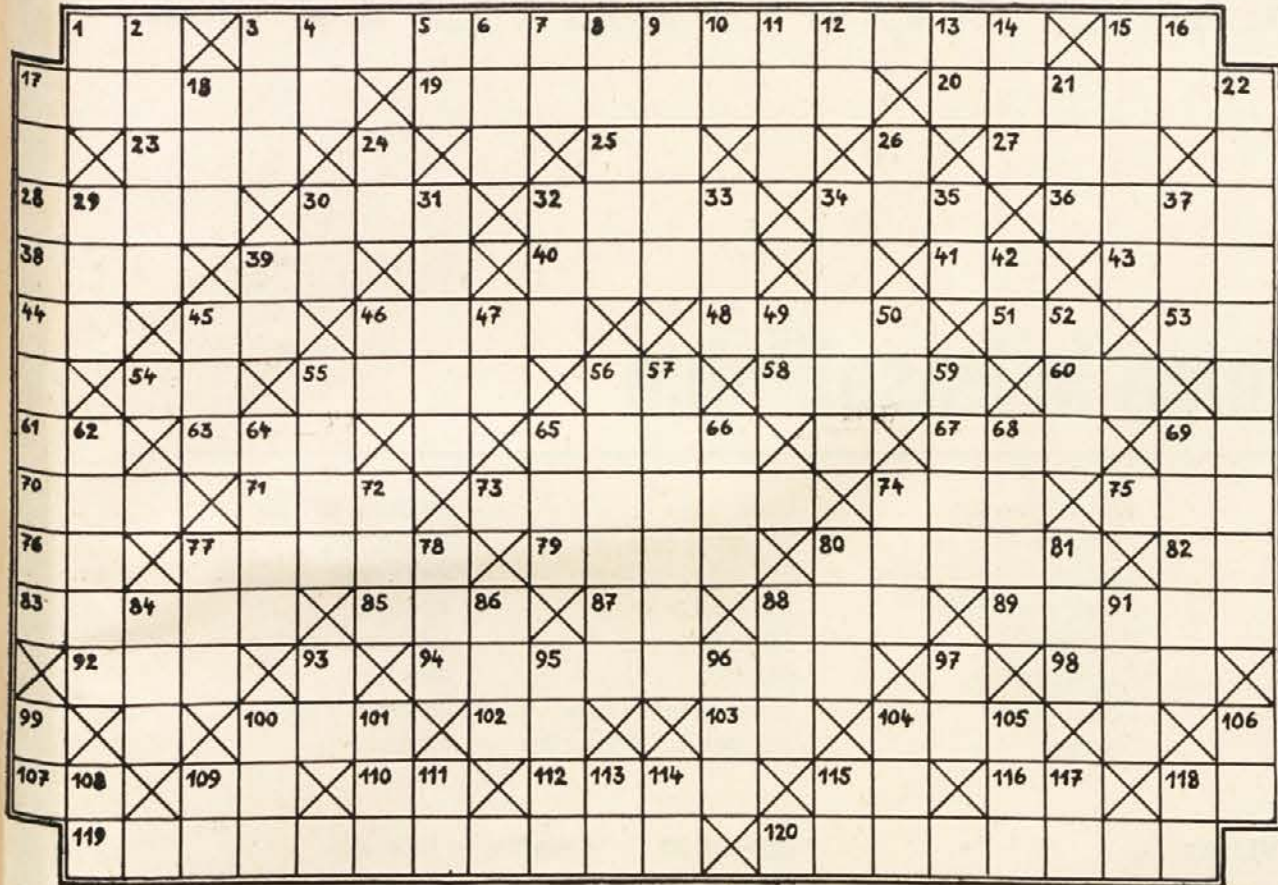
1. vodoravno ter 11. in 29. navpično: naše voščilo.

(Ruska pravljica)

Križanka za praznike

Leto se spet nagiba proti koncu in pred nami so prazniki, ko bomo našli nekoliko časa tudi za razvedrilo in zabavo. Ko smo pripravljali današnjo „praznično“ številko, smo zato mislili tudi na tiste naše bralce, ki jim dela veselje reševanje ugank. Tako tudi letos objavljamo križanko za praznike in želimo, da bi imeli ugankarji ob njej nekaj prijetnih trenutkov, ko bodo iskali odgovore na zastavljena vprašanja.

Pri sestavljanju križanke smo stremeli za tem, da ne bi bila pretežka — da bi se spopadlo z njo čim več prijateljev tovrstnega preizkušanja znanja. In da bo reševanje še bolj privlačno, razpisujemo tudi nekaj nagrad — tri lepe slovenske knjige, katere bomo z žrebanjem razdelili med tiste, ki nam bodo pravočasno poslali pravilno rešitev križanke, namreč do 10. januarja 1982 na naslov: Slovenski vestnik, 9020 Celovec, St. Ruprechtstr. 19/IV.

Vodoravno: 1. predlog; 3. naše voščilo (tri besede); 15. z rimskimi številkami 101; 17. prislov, pomeni tudi mnogo; 19. vrtni sadež, zelenjava; 20. kraj pri Sežani, kjer gojijo svetovno znane konje; 23. veznik; 25. množina, okrajšava; 27. letenje; 28. časovno obdobje; 30. poljska rastlina z rdečim cvetom; 32. bajeslovni prvi letalec; 34. spada k obleki; 36. značilna pokrajina v Sloveniji; 38. ime slovenskega pesnika s Krasa; 39. okrajšava za slovenski; 40. mama; 41. osebni zaimek, mn.; 43. prebivalec Estonije; 44. veznik; 45. igralna karta; 46. slovenska vas na Koroškem, ki je prispevala velik delež v boju proti nacizmu; 48. ločnica med državami; 51. nikalnica; 53. kratka za tremolo; 54. ulica okr.; 55. sodobno prevozno sredstvo; 56. kemični simbol za samarij; 58. del noge; 60. kvartaški izraz; 61. enaka soglasnika, tudi rimski petici; 63. prislov kraja, tudi tovarna v Mariboru; 65. utežna mera; 67. znano belgijsko kopališče; 69. sosedna lasnika v abecedi; 70. zamašek; kanon; 73. šlem; 74. grška črka; 75. številnik; 76. začetnici ruske pisatelja in dramatika (Strick Vanja); 77. vas v Karavankah; upanje, tudi žensko ime; 80. ki otok, domovina Odiseja; 82. admet; 83. azijska država; 85. adni spis, podoba golega telesa; 7. začetnici slovenskega pisatelja (vetje v jeseni); 88. zvišena esnitev; 89. pozitivna elektroda; 2. del živalskega telesa; 94. antična prestolnica, ki so jo uničili Asirijci; 98. pod; 100. narodnoosvobodilna borba; 102. kazalni zaimek; 103. osebni zaimek, mn.; 104. ape; 105. tudi športna panoga; 107. kemični znak za platino; 109. oblika množnega glagola; 110. oranje; 12. južnoameriška tovarna žival; 5. enaka samoglasnika; 116. gipčanski bog; 118. sibirski reka; 19. sosedna država; 120. prebivalstvo sosedne države.

Navpično: 1. različna samoglasnika; 2. dragocena kovina; 3. skanovski izraz za smuč; 4. grška črka; 5. začetnici češkega pisatelja (ur); 6. največji ptič, ki pa ne

more leteti; 7. staroslovanska pijača; 8. pripadnica germanskega naroda; 9. slovesna oprava; 10. kemični znak za vanadij; 11. ne samo eden; 12. nota iz solmizacije; 13. tega leta, okr.; 14. olje, angleška pisava; 15. ljudski instrument v alpskih deželah; 16. začetnici največjega slovenskega pisatelja in dramatika; 17. prebivalec mesta na južnem Koroškem; 18. ilovica; 21. izdelovalec važnega živila; 22. ena izmed celin; 24. zadnja in prva črka abecede; 26. medmet smeja, tudi površinska mera; 29. jaz, latinsko; 30. mlajši, okr.; 31. sredozemski otok; 32. naziv; 33. „večno“ mesto; 34. prede mrežo; 35. Slovenska matica, okr.; 37. nemški filozof (Georg); 39. oznaka zloglasne nacistične organizacije, ki je zagrešila strašne zločine; 42. veznik; 45. ženski pevski glas; 46. kratka našega lista; 47. ljudski odbor, okr.; 49. pripovedna pesnitev; 50. znak za atmosfero; 52. časovno obdobje; 55. rimski bog ljubezni; 56. zelenjava; 57. sibirski reka; 59.

tuje žensko ime (slavna filmska igralka Nielsen); 62. del dneva, tudi ime slovenskega dnevnika; 64. koralni greben; 65. barva kože; 66. žensko ime; 68. prelaz med Koroško in Štajersko; 69. šolska potrebščina; 72. egipčansko božanstvo; 74. glej 74. vodoravno; 77. nenadna smrt; 78. pivski vzklík; 80. žensko ime, tudi gore na Kreti; 81. star Slovan; 84. domača žival; 86. kradljivec; 88. živalica; 91. vzklík pri bikoborbah; 93. kazalni zaimek; 95. država v Afriki; 96. vrsta vrbe, tudi žensko ime; 97. samo; 99. upanje; 100. narodnoosvobodilni odbor; 101. bolečina; 104. tuje žensko ime; 105. življenjska tekočina; 106. začetek abecede; 108. avtomobilska oznaka slovenske prestolnice; 109. začetnici slovenskega pesnika — „goriškega slavčka“; 111. kemični simbol za radij; 113. medmet; 114. na Primorskem razširjena beseda; 115. latinski veznik; 117. začetnici našega znanega slovničarja in izdajatelja literarnih časnikov; 118. osebni zaimek.

Titova zapuščina bo urejena v spominski center

V Jugoslaviji so v teku priprave za ureditev Titove zapuščine v spominski center, ki bo domačim in tujim obiskovalcem omogočil, da bodo čim več izvedeli o življenju in delu Josipa Broza Tita. Ta center naj bi ohranil spomine na njegovo življenje in ustvarjanje v predvojnem času, v dobi narodnoosvobodilne borbe in ljudske revolucije, pa tudi spomine na po vojno izgradnjo in mednarodno dejavnost enega izmed velikih sodobnih zgodovinskih.

Spominski center bo sestavljalo nekaj muzejskih in spominskih zgradb, kot so Hiša cvetja s Titovim grobom, Muzej 25. maja, Muzej 4. julij, arhiv s knjižnico, muzejska zbirka Josip Broz Tito, zasebna predsednikova rezidenca v Uziški ulici števil. 15 v Beogradu, kjer je preživel največji del svojega življenja po vojni, ter spominski otok Vanga z rezidenco in Bela vila na Brionih.

V Starem dvoru v Beogradu bodo še naprej v gosteh voditelji tujih držav med obiskom v Jugoslaviji, medtem ko bo v Belem dvoru še naprej uradna rezidenca predsedstva SFRJ. Po predlogu, ki so prišli iz Splita, naj bi tamkajšnja vila Dalmacija postala domovanje mednarodnih ustanov, ki imajo sedaj svo-

je prostore v Splitu. Vila v Titovem rojstnem kraju Kumrovec bo postala del spominskega parka Kumrovec. Vila Zagorje na obronkih Pantovčaka, ki jo je Tito poklonilo mesto Zagreb, pa naj bo predlogu Zagreba postala bolnišnica Maršala Tita, ker bi to najbolj služilo Zagrebu, Hrvaški in tudi Jugoslaviji ter na najustreznejši način obeležilo in ohranilo spomin na človeka, ki je velik del svojega življenja, misli in dela posvetil miru, humanizmu in blagostanju človeštva.

Kot je znano, predsednik Tito ni bil lastnik niti ene od navedenih zgradb in tudi ne drugih objektov, ki jih je občasno uporabljal in za katere se je po krivem udomačil naziv Titova vila. V svoji oporoki, ki jo je izrekel leta 1979, je predsednik Tito vso svojo lastnino in vsa darila, ki jih je dobil v desetletjih svojega političnega in državnega delovanja, poklonil Zvezi komunistov Jugoslavije, ker „... nikoli nisem menil, da to, kar so mi podarili doma in v tujini, pripada meni. Vse to je last moje dežele. Ni moje, zato tudi ne more pripadati mojim najbližjim...“ Prav tako je ZKJ lastnica tudi vseh avtorskih pravic in honorarjev od Titovih del.

Staro leto se poslavlja

Leto je spet naokoli in mi se pripravljamo, da se bomo kar najlepše poslovili od njega. Pri tem se zamislimo, kaj vse se je v teh dvanajstih mesecih zgodilo — po svetu in predvsem pri nas doma. In je že tako pri ljudeh, da neprijetnosti pozabljamo, v spominu pa ohranimo lepe doživljaje, ki nam dajejo moč, da lažje premagujemo vsakodnevne skrbi in naporno delo.

Slovo od starega leta naj bi bilo tudi družinski praznik — saj smo ljudje sami tisti, ki dajemo pečat in pravo barvo tem zadnjim decembrskim dnevom. Poglobimo se zato za trenutke vase, razmislimo o bližnjih in ne pozabimo na nikogar med nami. Saj le česa si ljudje bolj želimo in obenem tudi bolj pogrešamo v tem vse bolj odtujenem času kot pa drobne človeške misli, spomina, majhne želje in toplino.

Tudi obdarujemo se v teh dneh. Nekatera darila so bogata, druga skromnejša. Najbolj pomembno pa je, kako darilo damo, da povemo prijazno besedo, dobro željo. Ne pretiravajmo z darili, za pravo občutje ob praznikih ni potrebno bogastvo takšne vrste, potrebna je notranja zbranost, človeška toplota in medsebojna ljubezen.

Pred praznovanjem smo že navajeni, da bolj temeljito počistimo, pospravimo in okrasimo stanovanje ter pripravimo obilico prazničnih jedi. Toda še bolj pomembno od tega je, da se tudi sami pripravimo na praznike. Poskrbimo, da bo vzdušje pri nas doma res praznično; vsaj za nekaj dni odložimo skrbi, ne mislimo na težave. In tukaj je v veliki meri odvisno predvsem od gospodinje in mater, kako se bodo člani družine počutili ob tem slovesnem prehodu iz starega v novo leto.

V dneh, ko se poslavljamo od starega leta, pa bomo premišljevali tudi o letu, ki je pred nami. Delali bomo načrte za bodočnost in razglabljali bomo o nalogah, ki se nam postavljajo na poti do uresničitve zastavljenih ciljev. Potrudili se bomo, da se bodo dobre želje in lepi nameni v čim večji meri uresničili — da bo novo leto, ki je pred nami, res najboljše, najresničnejše, najbolj mirno...

Pri tem pa imejmo vedno pred očmi eno: da je posamezni človek le majhen delček velike človeške skupnosti. V tem smislu mora biti tudi naše praznovanje usmerjeno k skupnemu prizadevanju, da bomo v lastni družini, v narodni skupnosti in v širokem občestvu človeštva iskali pota sožitja in medsebojnega spoštovanja. Kajti mir in srečo bomo občutili le tedaj, če bomo medsebojne odnose počlovečili, jih obogatili z duhom strpnosti in jih poglobljali z zavestjo solidarne pomoči drug drugemu.

Biti član vlade

še ne pomeni biti tudi bogat

S sedanjo socialistično-komunistično vlado je v Franciji po dolgih desetletjih desničarskega režima prišlo ne le do preokreta v levo, marveč se je s tem preokretom začela tudi doba širokih reform vseh družbenega življenja. In kar je posebno zanimivo: reforme ne zadevajo le „navadnega“ državljana, marveč se začnejo pravzaprav pri vrhu.

Tako so Francozi — kakor tudi številni drugi narodi vaji, da njihovi vladarji živijo precej ali kar zelo potratno — na primer sedaj izvedeli, da je njihova sedanja vlada pravzaprav precej siromašna. Doslej so vedeli le za premoženjsko stanje predsednika Mitteranda. Objavil ga je sam, kakor hitro se je vselil v Elizejsko palačo. V Parizu ima stanovanje, ki meri okrog 160 kvadratnih metrov, nadalje hišo na deželi, 80 arov velik ribnik in 75 borznih delnic, ki so vredne okrog 9000 frankov. Na razpolago mu je sicer velikkansko in luksuzno stanovanje v Elizejski palači (kjer je sedež predsednika republike), vendar Mitterand v njem ne prenočuje; vsako jutro „pri-

haja na delo“ in vsak večer se vrača v stanovanje na levem bregu Seine.

Tednik „Journal de Dimanche“ je vsem članom vlade poslal vprašalnik, s katerim so ugotovili, kaj francoski ministri imajo in koliko zaslužijo. Predsednik vlade Pierre Mouroy je lastnik hiše v Lillu, kjer je župan; zanj je plačal 500.000 frankov. V Parizu ima garsonjero, ki jo je kupil na kredit za 200.000 frankov. Kot premier zasluži okrog 30.000 frankov, kar je približno desetkrat več kot zasluži najslabše plačani delavec in dvakrat več, ko je zaslužil prej kot poslanec v Bourbonski palači.

Večina ministrov ima kakšno skromno hišo v domačem ali volilnem kraju ali pa stanovanje v Parizu. Nekateri imajo oboje. Več ministrov je izjavilo, da so do tega prišli s „poslanskim“ stanovanjskim kreditom, saj so bili skoraj vsi prej poslanci. Odkar so člani vlade, so se jim mesečni dohodki povečali za 4000 do 7000 frankov. Najbolj se je izboljšal standard 38-letni ministrici za družinska vprašanja, ki prej ni bila v službi in je doma čuvala svoje štiri otroke, sedaj pa zasluži na mesec 27.000 frankov.

Štirje komunisti, ki so člani vlade, niso prav nič na boljšem. Tudi do sedaj niso bili lastniki nepremičnin in stanovali so v sivih betonskih naseljih, zgrajenih za revne Francoze. Svoje plače morajo po pravilih francoske komunistične partije dati stran-ki, ki jim vrne toliko, kolikor je povprečna plača izkušenega kvalificiranega delavca — neke okrog 5000 do 6000 frankov na mesec.

Le trije ministri iz „goričnih vzrokov“ niso hoteli odgovoriti na vprašanja. To so notranji minister Gaston Defferre, zunanjetrgovinski minister Michel Jobert in pravosodni minister Robert Badinter. Za prvega vsi vedo, da je imovit človek; za drugega domnevajo, da ima tudi precej pod palcem; Badinter pa je verjetno sploh najbogatejši od vseh, saj je bil do letošnjega poletja eden najslavnejših in najbolj iskanih francoskih odvetnikov.

Časopis, ki je ugotavljal premoženjsko stanje članov francoske vlade, pa je tudi opozoril, da se je 42 članov vlade soglasno odločilo, da se v takšna vprašanja oziroma v takšne odgovore ne bodo spuščali. Bodo že vedeli, zakaj...

VESEL BOŽIČ

IN

SREČNO NOVO LETO 1982

ŽELIJO

Hranilnice in Posojilnice

Bilčovs
Borovlje
Celovec
Dobrla vas
Galicija
Glinje
Globasnica
Hodiše
Kostanje

Kotmara vas
Ledince
Ločilo
Marija na Zilji
Pliberk
Podljubelj
Podravlje
Radiše

Sele
Slovenji Šmihel
Št. Jakob v Rožu
Št. Janž v Rožu
Škocijan
Škofiče
Šmarjeta v Rožu
Šmihel pri Pliberku

Štebenj pri Beljaku
Št. Tomaž
Velikovec
Vovbre
Ziljska Bistrica
Želinje
Železna Kapla
Žvabek

SPREJEMAJO VLOGE na

Hranilne knjižice
Premijsko varčevanje
Stanovanjsko varčevanje
Varčevalna pisma

VODIJO

Vaše žiro račune in mezdne konte

IZVAJAJO DAJEJO

plačila in nakazila
posojila in kredite
po ugodnih pogojih

POSREDUJEJO

pocenjena posojila za kmetijstvo,
obrt in gostinstvo

MENJAJO

in posredujejo tuje denarje

Kmečke gospodarske zadruge

Borovlje
Brnca
Dobrla vas
Globasnica
Št. Jakob v Rožu

Št. Janž v Rožu
Pliberk
Podravlje
Škofiče
Železna Kapla

dobavljajo gospodarske in gospodinske
potrebščine, semenja, gnojila in vseh vrst stavbeni
material
Cene, plačilni pogoji in dostava so ugodni!

Živinorejske zadruge

Globasnica
Libuče

Št. Primož
Žitara vas

Zveza slovenskih zadrug v Celovcu

PAVLIČEVA 5—7
A 9020 CELOVEC
TELEFON 70 5 65 serija, TELEX 2162

se priporoča za izvedbo
vseh Vaših denarnih poslov

- Ekspresno prenakazovanje in plačevanje v tuzemstvo in v inozemstvo
- Menjalnica po najugodnejših tečajih
- Safeji
- Depot knjižic in vrednot
- Poštni predali
- Nočni tresor

Poslovalnica Beljak

BAMBERGERGASSE 10

